Hind 5 senti.

Tallinna Teataja

2 leheküige.

Toimetus ja talitus:
Tallinn, Wene tän. 11a. — Könetraat 428-29.
Toimetaja korteri könetraat 433-55. — Kontor awatud äripäewiti kella 9—17. — Toimetaja könetunnid kella 11—13.

Kuulutuste hinnad:
Kuulutusküljel 5 snt. mm
Esiküljel . . 10 „ „
Tekstis . . . 12 „ „

Tellimishinnad:
1 kuu . . . . 25 senti
3 kuud . . . . 65 „
6 „ . . . . 120 „
12 „ . . . . 225 „

Majanduspoliitiline nädalaleht.

Ilmub igal laupäewal.

Nr. 21. (38) | Laupäewal, 23. mail 1931. | 2. aastakäik.

Restoran „Salong-aed" Weizenbergi 13 Könetr. 305-26.

Täna, 23. mail, teisel ja kolmandal pühal
Suur kabaree
parimate artistide kaastegewusel Alfred Sällik'u juhatusel.
W. Petschorin-Gorskaja, Duo-Enga et Mia.
Itaalia laulja Niky Fraky.
Jazzorkester hra. Pori juhatusel. Mängib äripäewil: k. 6—12.30 öösel. Pühapäewil: k. 2—5 p. l.
Tantsupõrand. Lõunad k. 1—6, à la carte igal ajal. Parimad kodu- ja wälismaa weinid, likööriid, konjakid jne. Kabaree algus kell 9.30 õhtul.
Juhatus.

Majandusminister lahkub?

Raskusi koalitsioonis. — Suurtööstwite mõju.

Praeguse walitsuse ajal on päewakorrale kerkinud eriti majanduslikud küsimused, mis ammugi korraldamist ootasid. Nende küsimuste lahendamisel on aga tekkinud raskusi, mida pessimistlikul wool tahetakse pidada ülepääsmatuteks. Üks sellistest on tööliswanemate wõi keerulise ametliku keele järele „käitise töötajaskonna ajutuste seadus". See puudutab eriti suuremaid töostusi, kuhu tahetakse sisse seada nõukogud, mis segaksid end tunduwalt ettewõtte tegewusse.

Seaduseelnõu on kõigis äriringkondades hukkamõistmist leidnud, millist seisukohta wäljendatud ka walijate poolt riigikogus olewale majandusrühma meestele. Walijate surwel

tuletanud rühm

oma ridadest päritolewale majandusministrile meele, et ta on esijoones oma walijate huwide kaitsja, walitsuses wiibimine on teise järgu tähtsusega. Kuna majandusrühm ei taha enda peale wastutust wõtta sellise elulõõra seaduse loomisest, leiab ta kohaseks oma

ministrit walitsusest ära kutsuda,

kui seaduse eelnõus tunduwaid parandusi ei tehta.

Kuulu järele ei oleks majandusminister Pungal isiklikult midagi walitsusest lahkumise wastu, kuid teised koalitsioonierakonnad hoidusid meeleldi osalisestki walitsuse kriisist. Sellepärast on tõenäoline, et tööliswanemate seaduse parandusteks leitakse kuldne keskitee, mis pikendaks praeguse koalitsiooni iga.

Kanamunade väljawedu aprillikuul.

Aprillikuu jooksul saatsid Eestist kanamune wälja järgmised eksportöörid: A.-S. A. Einpaul 165.600 muna, M.-Ü. „Muna" 82.800 muna, O.-Ü. „Eesti Muna" 69.120 muna, K.-M. E. Gahlnbäck 68.400 muna ja O.-Ü. „Owo" 36.000 muna. Kokku 421.920 muna. Möödunud aastal aprillikuul oli wäljawedu 1.630.440 muna. Tänawu jäi külma kewade tõttu munade kokkuwõtmine hiljaks, kuna möödunud aastal esimene saadetis juba märtsikuul teele läks.

Käid suviste pühi
oma ärisõpradele soovib
„Soliid"
Shokolaadi ja kompvekivabrik
Tallinn, Kopli 36. Könetr. 26-30.

Kohvik ja kondiitriäri
G. Heinmann
S. Karja 4. Tel. 20-47.
Alati saadaval kõiksugu kondiitri saaduseid, valmistatud esimesejärgu ainetest.
Hinnad mõõdukad.

Rõõmu valmistavad pühad
kui Teie pühadelaual ei puudu
JUHKAMI vorstitööstuse saadused
Oma äris: Vana Kalamaja tänav 7.
Suurem pühade-eelne väljamüük. Igasugu
sinke, liha, vorsti, juustu, kilusid, sprotte, õune jne.

Tuntud headuses
Mineraalveed limonaadid seltersid
Kauba kohalesaatmine tasuta.
R. Scheibe
Suur Tartu maantee 14.
Könetraat 304-93.

Kiirkohvik
on avatud
II ja III pühal
Voorimehe tän. 7

Meie leht on lugeja sõber!

K/M JÜRI KODRES
Tallinn, Harju 21, kõnetr. (2) 12-12
soovitab oma rikkalikust laost:
ülelima kuulsaid ameerika kirjutusmasinaid „WOODSTOCK"
rootsi arvemasinaid „ORIGINAL ODHNER"
ameerika nuweraatoreid „VISIBLE"
paberi traatimise masinaid „SKREMA"
paljundamise aparaate „PELIKAN"
tulekindlaid rahakappe igas suuruses „LAVERNA" tehasest,
rahakaste, terasest ja plekist, vekslite portfelle, rõngasraamatuid, kontori raamatuid, igasuguseid kontoritarbeid, pakkpaberid, pappi, pergamenti, pergamiini jne.
Oma büroemasinate parandustöökojad. Hinnad odavad!

Kohvik ja kondiitriäri H. LAAS
Tallinn, Vana Posti tän. 7, Könetr. 26-57.
Alaliselt saadaval oma tööstuse saadused tuntud headuses.

GINOVKER & Co
biskviit ja shokolaad on ületamatud.

DIPL. OEC. H. NIELÄNDER.

Majanduse kriis.

Käesolewat ajajärku wõib nimetada inimkonna wiletsuse ajajärguks. Sest näiliselt jääwad inimesed iga päewaga waesemaks. Olgugi, et kõik kauplused ja ärid on täidetud waradega, millede hinnad järjekindlalt alanewad, olgugi, et põllupidajate saadused nii odawateks on muutunud, et nende tootmine peaaegu end enam ei tasu, jääb ometi suur osa neist waradest ja saadustest ostujõulise tarwitajate puudusel ladudesse kõdunema.

Kultuurriikides on praegu üle 20 miljoni tööta inimese. Need inimesed on kaubaostjate hulgast wäljalangenud. Selle tagajärjel on warade tootjad — wabrikandid — sunnitud oma toodangut piirama. Toodangut piirates, peawad nad jälle uusi tööliste hulkasid wallandama, kes omakorda ostjaskonnast wälja langewad.

Wallandatud tööta inimeste hulkasid ei wõi aga lihtsalt saatuse hooleks jätta. Walitsuste kohuseks on neid näljasurma eest hoida. Selleks on waja suuri summasid, milliseid tuleb hankida kodanikelt, kellelt weel midagi wõtta on. Nii kaswab kodanike maksukoorem. Kuna suurendatud maksude kujul hangitud summad warade produktsioonis tarwitust ei leia, waid konsumeeritakse, siis aitab see weelgi süwendada üldist kitsikust.

Praegune ülemaailmaline äärmiselt raske majanduse kriis oma tagajärgedega tekitab palju muret juhtiwatele majandus- ja riigitegelastele. See kriis näib probleemina, mille lahendamise wõmaluse üle arwamised lähewad suuresti lahku. Huwitaw on märkida, et majanduse kriis on tabanud kõige rängemalt arenenud tööstusega maid, nagu: Ameerika Ühendriike, Inglis- ja Saksamaad. Kui uskuda ajalehti, walitseb iseäranis Ameerikas äärmine kitsikus. Ometi on see maa, mis oli unistuseks ja ihalduseks kõigile wäljarändajaile.

Nagu öeldud, omab majanduse kriis eriti terawa kuju Ameerikas, Saksamaal ja Inglismaal. Sellised kriisid on olnud alati suurte sõdade tagajärg. Seepärast — nii wäitis Ühendriikide president Hoover kaubanduskodade kongressil Washingtonis — ei olewat praegune ülemaailmline majanduslik depressioon tulnud sugugi ootamata. Hooveri arwates on kriisi põhjuseks maailma relwastuskulud, mis praegu moodustawad 5 miljardit dollarit aastas. Need relwastuse kulud olewat 70% rohkem kui enne maailmasõda. Selle tõttu olewat kriisi lahendamise eeltingimuseks desarmeerimine, usalduse jaluleseadmine rahwaste wahel.

Saksa majandusmehed näewad kriisi peapõhjuseid maailma kullatagawarade peitmises maa-alustesse teraskambritesse. Nii on Saksa riigipanga president dr. Luther hiljutisel riigipanga peakoosolekul näidanud, kuiwõrd wähe tänapäew kuld tsirkuleerib. Liikuma hakates walgub ta ühes ainukeses suunas, kuhjudes uutesse maa-alustesse tresooridesse, mis asuwad suurimas maailma kullakindluses, nimelt Prantsuse Panga keldrites.

Neisse tresooridesse olewat kogunenud miljardilised wäärtused, moodustades summasid, mida arwestatakse 191 kr. iga Prantsusmaa elaniku kohta. Ent see kuld ei tohtiwat tsirkuleerida, ei tohtiwat töötada, kuna poliitiline mõistmatus seda ei luba. Selle tagajärjel peawad tegewuseta wirelema 20 miljonit inimest terwes maailmas, kes meeleldi töötaksid. Üks weerand sellest arwust elab üksinda Saksamaal. Igal kuul rullwad Saksamaa tribuutide kullatranspordid neisse kullakeldritesse, kuhjuwad kullamäed, kuna kaswab töötute armee, wäheneb produktsioon ja warade läbikäik. Ja seda kõik seepärast, et see kuld maetakse keldritesse, kõrwaldatakse tegewusest ja liiklemisest.

Ometi muutuks seisukord põhjalikult, kui kuld oma wanglast, kus ta intresse kandmata peab wedelema, wälja toodaks. Siis saaks temaga maju ehitada ja igasugust uut tegewust alustada. Palju inimesi leiaks jälle teenistust ja muutuks ostujõulisteks. Seega elustuks warade produktsioon, millele wõiks jälle rakendada uusi töölisi.

Ülaltoodud wäited näiwad wastawat tõeoludele. Nagu teada, on ka Ameerika Ühendriigid enda käesse koondanud määratumad kullatagawarad, mis samuti maa-alustes keldrites puhkawad. Selle nähte kahjulikkusest arusaades on ameeriklased wähesel määral kulda wäljalaenama hakanud. Laenuwõtjaks on olnud peamiselt Saksamaa, kuna teistel riikidel kas wähem tarwidust kulla järele on wõi nad küllaldasi kindlustusi pakkuda ei suuda. Ja kui nüüd sakslased saadud kulla sõjakahjude katteks edasi peawad andma Prantsusmaale, kus see omakorda keldritesse mahutatakse, siis on seega mainitud kulla ringkäik lõpetatud. Jääwad waid wõlad ja nende wõlgade tasumise wõimatus.

Umbes sedasama, mis riigipanga juhataja, wäidab ka rahwuswahelise kaubanduskoja president Franz von Mendelssohn. Oma hiljutises kõnes ta toonitas, et maailma kriisi paranemist wõib wawalt enne loota, kui üldiselt on arusaadud, et iga riigi majandus on tihedalt seotud ja ärarippuw maailma majandusest. Seetõttu on wõlausaldaja jõukus küsitaw, kui wõlad wõlgnikku lähmatawad ja eeldused wiljakaks töötamiseks puuduwad. Müüja wajab ostja ostujõudu. Ei olewat kuidagi wõimalik majanduslikku jõukust ühel maal isoleerida. Kammitsasolew kapitaliriikkus närtsib paratamatult. Laotatakse aga kuiwanud, kuid wiljakale pinnale muutub kapital wiljakandwaks ka tagasiwalgumisel. See wäide makswat eriti Euroopa kohta, kes majanduslikult ikka weel on isoleeritud. Selle tulemuseks on kapitalikaotused, üldise arengu pidurdamine ja töötuus. Wõimaldatagu majandusele majanduslik areng, mis on waba majanduswaenulikest ja poliitilistest mõjutistest, siis profiteerib sellest nii üldsus kui ka iga üksik isik.

Sel ajal, kui maailma majanduse juhid kriisi põhjuseid selgitawad ja abinõusid sell kõrwaldamiseks otsiwad, muutub seisukord järjest raskemaks. Kuna töötute probleem iga päewaga muutub terawamaks, mis rewolutsioonile pinda walmistab ja kommunistlikku hädaohtu ilmapiirile nihutab, tuleb tööpuuduse kõrwaldamiseks kõiki abinõusid tarwitusele mõtta.

Am. Ühendriikides on, et rohkemale inimestearwule tööd wõimaldada, 5-päewane töönädal tarwitusele wõetud. Mõeldud ajutise abinõuna, olewat see senini häid tulemusi annud. Mainitud abinõu pearõhk seisab selles, et inimestele wähegi tööd anda, jagades olemasolewat tööd wõimalikult paljude wahel.

Mis puutub meie juures walitsewasse majanduskriisi, siis tunneme waid kaudselt üldise maailma kriisi mõju. Meie juures ei wõi olla täpselt neid raskusi, mis walitsewad tööstusmaades üleproduktsiooni tõttu.

Meie raskused ilmnewad peamiselt wõimatuses, riigi wäljaminekud sissetulekutega kooskõlastada. Selles on süüdi walitsusaparaadi liigne suurus. Äriline tagasiminek, sellega ühendusesolew tööpuudus ja üldine rahwa ostujõu langus ei wõimalda enam riigile sissetulekuid, mis wajalikud meie suurepäraselt üleistõmmatud riigi aparatuuri funktsioneerimiseks. Selle aparatuuri ülalpidamine nõuab suuri kulusid, mis produktsioonile kaduma lähewad. Kardetawaks sümptomiks osutub Eesti Panga kattewarade järjekindel kahanemine. Samuti on hädaohtlik meie kaubabilansi passiiwsus. Sellest passiiwsusest nähtub, et tarwitame rohkem, kui tohime.

Meie raskuste wältimiseks peaks hoolt kantama, et midagi sarnast sisse ei weetaks, mida ise produtseerida wõime. Ei tohi unustada, et wälismaa saadused on küll head ja ilusad, kuid maksawad kulda, mida meil on wäga napilt. Andes käest oma wiimse raha ehk kulla, jääb paratamatalt seisma ka seegi wähene käibimus, mis praegu weel hingitseb meie majanduses.

Ja edasi tuleb riigi aparaat odawamaks teha. Ametnike wallandamine pole hästi wõimalik, kuna praegusel korral neile absoluutselt ei leiduks teist tegewust. Aga wist on möödapääsmata kõikide ametnike palga wähendamine, nagu seda on läbiwiidud Saksamaal.

Kuid pearõhk tuleb siiski panna inimestele uute töötõimaluste loetamisele.

Näib, et selles suunas on meil palju tegemata jäänud. Kuid wiiwitamine süwendab meie raskusi, muutes neid wiimaks wäljapääsematuiks. Selle küsimuse juures peatume pikemalt ühes järgmises kirjutises.

Dipl. oec. H. Nieländer

Tallinna kiri.

Raske on mõlgutada majanduslikke mõtteid, kui loodus on ehtinud end ilusaima kevadrõivaga — tõsi, kevadrõivaga! Sellest meelestub silmapilkselt rätsepatööliste streik... ülikonnad, millega taheti paradeerida suvistepühade heledas päikesepaistes, ent mis praegu lebavad kangana rätseppmeistri laual. Neil aga, kes tööd alustasid, lendab nõel ja sisiseb triikraud ööd ja päevad läbi.

Tulised on päevad ka Toompeal, kus auväärse Toomkiriku halle müüre katab igivanade tammede haljas wõõ. Seal wõib näha murelikult kõndimas kõiki neid mehi, kelle õlul lasub majanduspoliitika wastutus. Majandusminister Pung on oma niikuinii wäikesest kehakaalust kaotanud mõne kilo, kuid tema kaal walitsuses kasvab iga päevaga. Veel nädal wõi paar ja tema on walitsuse kaalukeeleks — kui aga majandusmehed warem ei wihasta ja käsuta Punga sammuma walitsuse looshist tagasi oma rahva saadiku toolile. Ent kaubanduskojas on ta täht kustumas. Anderkoppi wäle keel ja kõneweis, mis kõlisev kui kuld ja helisev kui hõbe (seda ta eest ka maksetakse!) on rahuldanud härrade soove täpselt ja täsmaliselt.

Muide: kevade tundemärgiks on Soome vellede rõõmus hõiskamine tänavail ja üpris tavalised, sõbralikud lõõmingud, mis aina kinnitavad mõlemi wennasrahwa wastastikku armastust. Sel puhul on ka jookide hindu alla lõõdud. Soomlased kurdavad, et kaubaleping Eestiga neile puha kahju toovat. Kiruvad Eesti napsu, et see kogu lepingus süüdi. Olnud soomlased parajas tuuris, joonud sinasõprust ja lasknud endal naha üle kõrvade tõmmata. Nii siis: kaubaleping on napsutamise tulemus!

Kui va' valgest kõnelda, siis meelestub üks tuntud kindral, kes ei keeldu toomast ohvreid Bacchusele. Käre ja järsk mees nagu meie tõulisi omadusi silmapaistwalt wäljendav nägugi. Läinud siis kord ühele wäikesele olemisele. Erariides, mida ta muidu wihkab. Teised kõik tsivilistid, mis seal ikka parata. Istung teostunud ühes tuntud pealinna lokaalis. Parimal napsuwiskamise ajal kindral wäljub toast ja märkab nagis — punaserandilist kindrali mütsi. Kutsutakse oober. Küsitletakse. Ei, lokaalis ei ole ühtegi sõjawäelast. „Mis Te valetate!" käratab kindral. „Üks kindral peab siin lakkuma ringi! Lubamatu nähe! Otsin ta ülesse!"

Öeldud, tehtud. Kuid tulemused null. Ei leidu kedagi. Lõpeks selgub, et müts — kuulub kindralile endale. Hajameelselt oli ta vana harjumuse järele pannud kindralimütsi pähe ja marssis nii kodu: sinine ülikond ja kindrali müts!

Wäike eksitus! Ent teine oli lugu ühe meie endise wälisministriga, kes vahetas vanni ja wäliskomisjoni ära. Ning sagedasti juhtus, et wäliskomisjon pidi seni ootama, kui tema ekstsellents oli heaks arwanud wäljuda oma lõhnawast vannist ja saabuda riigi, wälispoliitikat arutama. See on juba snobism!

Onu Peeter.

Mõtteteri.

Seadus on lai, peen wõrk, millesse sääsed jäävad kinni ja parmud pääsevad läbi.

*

Märgi ülesse iga mõte, niipea kui see tuleb sul pähe; tuleb päev, kus need wõiwad olla sulle kasulikud.

*

Kuulutamine on seks õliks, mis määrib kaubanduse rattad.

*

Au ja tõestus on sageli rohkem wäärt, kui tõestus wõimetest.

5% dividendi, endiste meetodite juures muutub 15% dividendiks ajakohaste meetodite kasutamisel.

*

Salalikkus pole mitte ärielu edu saladus.

*

Rahulolematus alluvate keskel on harilikult halva juhtimise wili.

*

Ühe ari ametnikud, kelle vahel puudub üksmeel ja usaldus, on ilma töötahteta ja energiata.

*

Hea sekretär on õnnistuseks. Kuid ära jäta tööd, mis pead tegema ise, sekretäri hooleks.

*

Wäga wähesed inimesed teavad, kuidas kasutada raha ja aega parima edu saawutamiseks.

*

Maailm kaotab wäga palju loiduse läbi. Ühiskond kaotab, kaubandus ja tööstus kaotab, ametnikud kaotawad.

*

Head wõimetega mees pole iial täiesti rahul tehtud tööga, ta otsib alati paremat.

*

Ütle maailmale, et sa muretsed talle wajalised kaubad — ja sa teed seda.

*

Juhuslik puhkuse päev on wajalik igale ärimehele.

*

Äärmiselt rikas ja lootusetult waene ei saalli edukaid kodanikke.

*

Sea oma wäljaminekud wastawale oma sissetulekutele.

Kas kaupmees on süüdi?

Tõde leiva müügikasust.

Majandusministeerium kahetseb.

Esmaspäewal, 18. skp. esitasid kohalikud kaupmeesorganisatsioonid majandusministrile protestikirja ministeerinmi poolt käesolewa kun algul ajalehtedele antud ametliku teadaande kohta würtspoodnikkude poolt leiwa müügist wõetawa „liigkasu“ (!) asjas. Märgukirjas selgitatakse andmete waral, et ministeerinmi teadaanne baseerub wale alusel ning on sihilik, juhitud eestkätt erakaupmeeskonna wastu.

Nagu jutuajamisest härra ministriga selgus, on kõne all olew „ametlik teadaanne“ antud ministeerinmist ajalehtedele üle wähema ametniku poolt ilma ülemuse teadmata. Kui nii, siis on see uneks tõenduseks selle üle, et meil juhtiwates riigiasutustes distsipliin, ühtlasi aga ka igasugune wastutustunne kadunnas. Küneldakse küll, et ametnik on noomituse saanud.

Allpool pealinna kaupmeeskonna protestikiri:

Majandusministeerinmi poolt nende päewade sees ajalehtedele ametlikult antud teadaande kohta leiwa hindade asjus oleks meie pealinna kaupmeesorganisatsioonidel an järgmist ettekanda:

Kõne all olew majandusministeerinmi ametlik teadaanne kui niisugune, ühes selle juure ajakirjanduses siin-seal tehtud kommentaariatega on kutsunud kaupmeeskonnas esile laialdase pahameele tormi. Imestatakse wäga, kuidas ja misajast peale wõidakse meil awaldada awalikkuse ees sihilikku isiloomu kandwaid ametlikke teadaandeid, mille otsekoheseks tagajärjeks on käesolewal korral — tarwitajaskonna ülesässitamine üht liiki ettewõtjaskonna, s. o. erakaupmeeste wastu, kuna meie ühistegelaste peresi juba niikuinii eraettewõtjaskonna wastu järjest suurenewat laimu lewitatakse.

Tõsiasjade kaitseks olgu siin kohal järgmist tähendatud:

Leiwa ja leiwasaaduste sisseostu hind meie pealinna toidunaisetekauplustes leiwaküpsetajatelt ja pagaritelt ei ole üle linna igalpool mitte ühesugune, waadates sellele, kas leiba ja selle saadusi ostetakse organiseeritud leiwakauplejatelt wõi organiseerimatutelt, mispärast ka leiwa müügihind on kohati weidi erinew. Ka maksab jällemüüja ise leiwa eest, arwesse wõttes selle kwaliteeti, juba sisseostes wäga mitmesugust hinda, nimelt 14—19 snt. kilolt. Olgu tähendatud, et tänased-eilased nii sisseostu kui ka müügihinnad juba homme-ülehomme kas langeda, wõi tõusta wõiwad. Mis puutub aga kaupmeestel leiwa müügist saadawasse wahetasu suurusesse, siis on see praegu, kui normaal ajal, pea täiesti ühtlane.

Toome allpool weidi leiwa ja leiwasaaduste hindu Tallinnas möödunud päewil: leiwaküpsetajate leib maksis poodnikule sisseostes 68—70 senti 4-kiloline päts, mille müügist saadi 70—74 senti, 2-kiloline sai sisseostes 80 senti; müügiküüs terwelt 83 ja jaotatult 85 senti; 2-kiloline sepik sisseostes 65 senti, müügiküüs terwelt 68 senti ja jaotatult 70 senti, 2-kiloline peenleib sisseostes 65 senti ja müügiküüs terwelt 68 senti, ning jaotatult 70 senti. Rotermanni tehaste 4-kiloline leib sisseostes 55 senti, müügiküüs terwelt 57—58 senti ja jaotatult 60 senti; Rotermanni tehaste 1-kiloline sai sisseostes 38 senti, müügiküüs 50 senti, 2-kiloline sai sisseostes 76 senti, müügiküüs 80 senti; pagari 1-kiloline mage leib sisseostes 19 senti; müügiküüs 20—21 senti jne. jne. Kui arwesse wõtta kahanemise protsenti ja pakkimise kulusid, siis saab poodnik wahetasu leiwalt ja leiwasaaduste müügilt 1—2 senti kilolt. Arwudega on wõimalik kombineerida nii, nagu see iganes soowitaw on: Kui arwutada poodniku wahetasu leiwamüügist niiwiisi, et leiwa sisseostuhinnaks wõtta kõige odawama sordi sisseostu hind ja müügiküügi hinnaks kõige kallima sordi müügiküügi hind, siis saadakse paberil 5 ja enam senti wahetasu 1 kilo leiwa müügist. Ja seda metoodi ongi tarwitanud mõned ajalehed ministeeriumi teadaande põhjal meeleolu loomiseks.

Tallinna kaupmeeste Seltsid ootawad Teilt, härra Minister, rahuldust eeltoodud ametliku teadaande asjas. Märgukirjale on allakirjutanud Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi, Tallinna Wäikekaupmeeste Seltsi ja Kaupmeeste Keskkonduse esindajad.

Mis toob äri Wenega?

T. Tsitsikovi sekeldused.

120 miljoniline nõudmine K. Scheelilt ja Scheeli pangalt.

Eile oli Tallinna-Haapsalu rahukogus arutusel T. Tsitsikowi 120-miljoniline nõudmine Klaus Scheeli ja pangamaja G. Scheel ja Ko. wastu. Asi on mitmel korral arutusel olnud.

Kohus otsustas ettekandjale kohtuliikmele ülesandeks teha, asuda Tsitsikowi poolt esitatud andmete uurimisele.

*

Mille peale põhjeneb Tsitsikowi nõudmine? T. Tsitsikow oli 1920—1928 aastani Nõukogude Wene kaubanduseliku esinduse kaubamuretseja ja tegi wenelastega suuri äriperatsioone, mis ulatasid hiigla summadeni. Kõik rahalised asjad õiendas Tsitsikow Scheeli panga kaudu. Sinna maksid wenelased kauba eest Tsitsikowi arwele kulda ja Tsitsikow lasi Scheeli panka maksta summasid oma kaubamuretsejatele. Tsitsikowil oli Scheeli pangas „kontokorrent arwe“. Kontokorrent arwega on lugu nii, et pank annab iga kolme kuu tagant kliendi kontokorrent arwest wõlgnõlte wastawa saldoga. Selle wõlgnõlte wõib klient kuni nue wõlgnõlte saamiseni wastuwaielda, kui ta leiab seal mingisuguseid eksitusi. Kui aga mingisuguseid wastuwaidlusi ei ole, siis on klient wõlgnõlte, saldoga, õigeks tunnistanud ja pärast ei ole tal enam õigust wastuwaielda.

Tsitsikowi nõudmisele waidles Scheel seni just sellel põhjusel wastu, et Tsitsikow pole oma reklamatsioone õigel ajal awaldanud. Kuid Tsitsikow tegi kohtule kirjadega ja dokumentidega selgeks, et ta on juba algusest peale Scheeli wõlgnõlte wastu waielnud. Tsitsikowi nõudmise algsumma on üle 700.000 krooni, kuna ülejäänud osa on protsendid ligi 10 aasta eest.

Tsitsikow oma nõudmises näitab, et Scheel on temale arwestanud waluuta kallimalt, kui waluuta kurss oli. Scheel ostis Tsitsikowi arwel waluutat, kas dollarisi, naelsterl. jne. rootsi kroonides, rootsi kroone kullas jne. Sellejuures on mõnel waluutal, mida ühel ja samal päewal mitmel korral ostetud, igakord ise kurss. Ühel päewal ligi kümme isesugust kurssi. Kursi wahe ongi üks asi, mida Tsitsikow nõuab.

Teiseks seletab Tsitsikow, et Scheel on temale komisjoni tasu rohkem arwanud, kui oli kokkuleppitud. Kolmandaks tõendab Tsitsikow, et Scheel on temale arwesse pannud komisjoni sarnaste operatsioonide eest, mida tegelikult ei olnudki. Nii on Tsitsikowi arwesse paari miljoniline komisjoni tasu kuldkangide wahetamise eest kuldrubladeks.

Tegelikult ei ole olnud mingisugust kullawahetust. Neljandaks waidleb Tsitsikow selle wastu, et Scheel temalt tasu wõttis faktuurade kontrollimise eest. Seda kontrollimist ei Tsitsikowil waja, waid wenelastel.

Wiiendaks waidleb Tsitsikow awansi komisjonide wastu, seletades, et tema pole kunagi Scheelilt raha laenanud ega awansi wõtnud, waid kogu aeg oli tema raha panga käes.

Kuuendaks waidleb Tsitsikow selle wastu, et Scheel protsentide arwestusel pole õieti talitanud. Tsitsikowi heaks sissetulnud summad kirjutanud Scheel hulk aega hiljem raamatusse, kui need tegelikult sissetulid. Selle läbi on protsentide arwestused ebaõiged . . . Kõik need mitmesugused waieldawad sissekanded, mille wastu Tsitsikow waidleb, teewad kokku üle 700.000 krooni . . .

Kohtus anti Scheelile kaks nädalat aega, esitada kohtule dokumente, millega ta wõiks tõendada oma sissekannete õigust nende waieldawate sissekannete juures, kuid antud tähtaja jooksul ei esitanud Scheel mingisuguseid tõendusmaterjale.

Kogu protsessi kestmise jooksul on Scheeli wolinik nõudmise wastu waielnud puht wormaalsetel põhjustel. Tsitsikow omalt poolt esitas kohtule terwe paki pangamaja kirje, teadaandeid, wõlgnõlteid ja muid dokumente, millega püüdis tõendada oma wastuwõlgnõlteid ja õigustada oma nõudmist.

Asi on huwitaw mitte ainult nõudmise summa suuruse poolest, waid ka selle poolest, et see Eesti kohtusesimese protsess on kontokorrent arwe pärast.

Eilsel kohtuistangul selgus, et Scheeli wolinik oli omalt poolt esitanud kohtule wõlgnõlteid pangaraamatutest T. Tsitsikowi arwest. Samad wõlgnõlteid olid juba waremalt esitatud Tsitsikowi poolt ja nende wõlgnõlteid sissekannete wastu käiki waielus.

Kohtuistangul awaldasid Tsitsikowi wolinikud adw. Lewin ja P. Hirsch erapalwe, et kohus oma liikme kaudu kindlaks teeks, kas Scheeli poolt esitatud wõlgnõlteid on needsamad, mille kohta kohus määruse tegi, millega Scheelile anti kahenädalaline tähtaeg tõenduste esitamiseks waieldawate sissekannete õigustamiseks ja teiseks, et kohus kontrollisks, kas Tsitsikowi poolt parandatud arwestuste lõpusaldo on õige.

Scheeli wolinik adw. Bock püüdis erapalwele wastuwaielda, seletades jällegi oma endisi wäiteid raamatutest jne., mis juba waremalt arutatud.

Riidekauplus

A. Laamann

Väike Karja 8

Maitserikkas valikus hooaja riidekaupe.

3. Wabadusristipäewa kawa

5. juulil.

Kell 06.00 — muek Kundasse; 06.00—07.00 — kohwi Kunda wabriku juures; 07.00—07.10 — sõit soomusrongil sadamasse; 07.10—07.30 — üldine seisukord Wiru rindel 9.—10. jaan. 1919 a. Ref. kindral Tõnisson. 07.30—07.50 — dessant Kunda lahes 10.—11. jaan. 1919. a. Ref. admiral Pitka. 07.50—08.00 — sõit sadamast wabrikuni. 08.00—08.15 — Kunda wabriku wallutamine. Ref. major Purga. 08.15—08.25 — sõit Kunda (sadamasse) asunduse; 08.25—08.40 — Kunda asunduse wallutamine; 08.40—08.50 — sõit Kunda wabriku juure; 08.50—10.20 — wabriku waatamine ja eine; 10.20—10.30 — sõit sadamasse; 10.30—11.30 — paatidega sõjalaewadele minek; 11.30—13.50 — sõit Kundast Udria lahte ja eine laewal; 13.30—15.30 — maandumine Udrias; 15.30—15.50 — ülewaade Wiru wäerindest 17.—18. jaan. 1919. a. Ref. kindr. Tõnisson; 15.50—16.10 — Udria dessant 17.—18. jaan. 1919. a. Ref. admiral Pitka. 16.10—16.25 — minek Udria külasse; 16.25—16.40 — dessandi ja laewastiku koostöö. Ref. merew. ref. leitn. Klaar. 16.40—16.55 — dessantkompanii tegewus Udrias, ref. major Janson; 16.55—17.55 — käik Laagna asunduse; 17.55—18.15 — Laagna lahing. Ref. ref. kpt. Rebane; 18.15—19.45 — lõuna Laagna asunduses; 19.35—20.45 — käik Auwere jaama; 22.00 — Auwere jaamast kojusõit.

Uus „konks“ maksustamises.

Läbikäiku tahetakse kunstlikult tõsta.

Äsja lugesime Warssawist saabunud telegrammist, et sealsed kaupmehed otsustasid protestiks kõrgete maksude wastu sulgeda kõik kauplused üheks päewaks.

Kuigi selle meeleawaldus praktiline mõju küstawaks jääb, kujuneb see siiski ajaloolisks sammuks wõitluses riikliku liigmaksustamise wastu, mille all kannatawad kõik maad, eriti aga nued riigid.

Meie oleme oma weergudel korduwalt käsitanud meie maksuaparaadi puudusid ja sellest tingitud pinewat wahekorda maksjate ja täidesaatwa wõimu wahel.

Hiljutistel nõupidamistel wastawate ringkondade ja maksuametnike wahel otsustati mõnedel aladel alandada puhtakasu norme. Esmakordselt peale pikemat piitsutamist nägid maksumaksjad wilksatamas päikesekiirt süngete pilwede tagant. Kuid rõõm osutus ürikeseks.

Nagu meie hästi informeeritud ringkondadest kuuleme, on teatawalt poolt allusuaile ametnikele määrus antud, et puhtakasu normi alandamisest hoolimata ei tohi laekuwate maksude üldsumma mitte palju wähenedа. Et seda kummalist aritmeetilist ülesannet lahendada, tulewat ametnikel suurendada maksumakseate läbikäigu määra.

Kui sellised kombinatsioonid tõepoolest peaksid sisalduma maksudewalitsuse kalkulatsioonidesse, siis oleks imestusewaldamine nõrk wäljendus maksumaksja tunnetele. Kes wähegi meie ärielu jälginud, teab wäga hästi, et üldise ostujõu langemise tõttu on läbikäik ühe kolmandiku wõrra wähenenud. Samal põhjusel on ka kaupade hinnad tunduwalt langenud. Pealegi müüakse wähe puhta raha wastu, kuna põllumees, kes moodustab tugewima ostjaskonna, on raskesse olukorda sattunud. Milliste oletuste wõi arwamuste alusel tahetakse kujutleda läbikäigu suurenemist? Kas ei arwestata sellega, et läbikäigu wähenemise juures on ometi ärikulud endisteks jäänud? Isegi üürid, millede langemist kindlusega oodati, on püsinud endisel kõrgusel, kõnelemata weel teenijate palkadest. Samal ajal seisawad ärimeestel halbade aegade tõttu wanad tagawarad seni realiseerimata. Loomulikult ei tule nende müümisel enam kõne alla nende wäärtusele wastaw hind.

Mainisime siin waid mõned äriinimeste õlul lasuwatest raskustest. On enam kui imekspandaw, et meie maksuamet neid raskusi oma arwestustesse ei mahuta. On ju praegune majandusminister ise ärimees ja peaks sellepärast aru saama äriringkondade hädadest.

Eesti võtab osa

rahwuswahelisest pagarimeistrite kongressist.

Esindajad sõitsid eile.

28.—31. maini peetakse Ungari iluses pealinnas Budapestis ülemaalise Pagarimeistrite ühingu 25-aastase juubelipäewa puhul I. Rahwuswahelist Pagarimeistrite kongressi, mille programmis on m. s. ettenähtud Rahwuswahelise Pagarimeistrite Organisatsiooni loomine.

Kongressi awamine on 28. mail kell 10 e. l. Budapesti Vigadós. Kell 4 p. l. Ungari ülemaalise Pagarimeistrite ühingu 25-a. juubeli peakoosolek. Õhtul huwimatk laewal mööda Donaut. Hiljem pidulik õhtusöök külaliste auks.

29. mail kell 9 e. l. waadatakse leiwa- ja pagaritööstusi ning põllumajandust. Kell 10 jatkub kongress. Loengud kutseküsimuste üle. Pärast lõunat Budapesti waatlemine, pärja asetamine tundmata sõduri hauale. Õhtul pidusöök linna pargis.

30. mail waadeltakse Budapesti ümbruseke, Hofburgi ja troonimiskirikut. Õhtust süüakse Johannesbergi restoraanis. Kell 14 sõidetakse Debrezeni, kust sunduatakse Ungari kuulsale pustzale, waadatakse tuhandepäiseid karjasid jne.

31. mail jõuatakse tagasi Budapesti, kus lahkumiseine serweeritakse.

Kongress on kuningliku ertshertsogi Josefi protektoraadi all.

Eestist sõidab ametlikult Pagari- ja kondiitrimeistrite ühingu esimees H. Laas ja poolametlikult wann. adw. abi A. Kitzberg. Nad lahkusid Tallinnast eilõhtuse kiirongiga.

Preemiate süsteem on õige.

Kuidas ühtuda tööle? — Arutlusi palgaküsimuse ümber.

Tartu ülikooli juures tegutsew Soome professor Eino Kuusi pidas Akadeemilise Majandusteaduse Seltsi referaatkoosolekul loengu palgaküsimusest.

H. Ford ütleb, et üksi küsimus pole nii tähtis kui palgaküsimus, sest enamad inimesed elawad oma tööpalgast. Samuti on palgaküsimus ka sotsiaalpolitikas esimese järgu tähtsusega. Seda tähtsust suurendab weel asjaolu, et tööpalk on selleks abinõuks, millega muretsetakse toodangusse wajalik tööjõud. Kuna ilma toodanguta ei saa olla mingit läbisaamist, siis on tööpalga wiimane tähtsus niisama suur kui eelminegi. On üldiselt arwatud, et need kaks ülesannet peawad wiima wastupidisele tööpalga poliitikale. Töölise läbisaamine nõuab suuri tööpalku, kuna toodangu ja muu majandusliku tegewuse kordamineк nõuab, et toodangkulud peetaks madalatena.

Alles kõige wiimasel ajal on hakatud pööramа suuremat tähelepanu asjaolule, et kõneldud probleem wõidakse lahendada ka wastawalt mõlema poole huwidele. See oleneb sellest, et

tööpalk wõib otstarbekohase käsitamise korral

olla heaks tööintensiweerimise wahendiks. Tööpalga tõstmine, kui see sünnib küllalt kaalutledes wõib olla kasulik nii tööandjale kui ka töölisele.

Peale tööpalga kõrguse on tähtsimuseks see, kas peab tööpalk olema wõrdne kõigile sama-ala töölisele, wõi astmeline töö tootlikkuse järele. Üldiselt kaldub tööpalk tasanema ühtlaseks ühel ja samal tööalal. Selleks mõjuwad kaasa ka kutseühisused kollektiiwsete töötingimuslepingutega, kus üles seatud miinimumpalk. See miinimumpalk aga enamjaolt tasandub tarrapäraseks standartpalgaks. Selle tagajärjel jõudluswõimelisemad töölised loobuwad suuremast pingutusest.

Tööpalk oleneb täiel määral töötulemusist ja seda ei saa praktiline palgapoliitika jätta arwesamata. Selle põhimõtte kohaselt peawad tööpalgad olema muutlikud

ettewõtte maksuwõime järele.

See põhimõte ei pea ikka paika, kuna ettewõtte maksuwõime wõib muutuda töötulemusist mitte-olenewail põhjustil.

On püütud töötulemusi tõsta ka tööliste kaasosalisuse süsteemiga ettewõtte kasust. See süsteem on aga õnnestunud ainult seal, kus walmistatakse ühtlasi ja tasase minekuga kaupa ning kus on ametitoskaw ja wõrdlemisi muutumatu tööliskond. Üldiselt on ta siiski wähe lewinud.

Mainitud süsteemid määrawad tööpalga kõrguse ettewõtte majanduslikkude tulemuste järele. Selles seisabki nende puudus, kuna tööpalka peaks tuletatama ainult töö enda tulemusist. Niisugused tööjõudluspalgad on akkordpalgad ja mitmesuguste preemiasüsteemidega täiendatawad aegpalgad. Kuid organiseeritud tööliskonna palkade tõstmispüüe on wiinud ka waenulikule seisukohale akkordpalga suhtes. Selleks on tõuget andnud weel tööõnnetuste surenemine masinatöö juures ja asjaolu, et töökiiruse tõstmine ei olene alati töölise tahtest ja wõimeist. Ka ei ole kindel, et tööline igakord suurema jõupingutuse eest saaks suuremat tasu. Akkordpalga põhimõtteline tagasilükkamine ei näi siiski olewat põhjendatud.

Suuremat palgateenistust töölisele ja suuremat ettewõtjakasu wõimaldawad peale akkordpalgasüsteemi ka preemiatesüsteemiga täiendatud aegpalgad.

Tööpalga tõstmiseks on kolm wõimalust: toodete hinna tõstmine, toodangkulude alandamine ja kapitali kaswiku, maarendi ning ettewõtja kasu wähendamine. Neist on

toodangkulude alandamine kõige kindlam.

See tõde on hakanud selguma alles wiimasel ajal, kuna waremalt toodangkulusid peeti üldiselt kindlaks ja arwati tööpalk ja ettewõtjakasu olewat wastupidises proportsioonis.

Katseks liita tööandjate huwisid oli Trade Alliance liikumine Inglismaal 1890. aastail, mis püüdis tööandjaid ja töölisi liita ühiseks liiduks tarwitajate wastu, mis wõimaldas tööpalga tõstmiseest tekkiwaid lisakulusid katta toodete hinna kõrgendamisega. See õnnestus eeltõõt neil tööaladel, kus oli wajalik suurem kutseoskus. Süsteemi kordamineк oli [illegible] hea; hiljem lagunes ta lepingumurdmiste tõttu tööliste ja tööandjate poolt.

Süsteemi suuremaks puuduseks on see, et ta on sihitud tarwitajaskonna wastu. Selle puuduse all aga ei kannata toodangkulude alandamise süsteem, mis wõimaldab ühtlasi odawamaid töösaadusi andes töölisil kõrgemaid palku ja ettewõtjal suuremat kasu.

Selle süsteemi kasutamine on wõimaldanud Ameerikale kõrgemaid tööpalku ja odawamaid toodete hindu kui kuskilgi mujal. Et mõista seda süsteemi, on tähtis enne kõike meeles pidada tema suuruse otsustawat mõju toodangkuludesse.

Seda kõike saawutatakse peamiselt preemia-palga süsteemiga.

Fordi tehaseis on määratud kindlaks päewa jooksul tehtawa töö miinimum. Mis üle selle, selle eest makstakse preemiat. Taylori süsteem jälle wõtab päewaseks töönormiks selle maksimaalse wõimaluse ja puudujäägi eest tuleb tööpalgast mahaarwamisi. Fordi töökoraldus rajanab mehanisecrimise põhimõttele: kõik materjal ja tööriistad tuakse mehaanilisel wiisil töölise juure. Sel teel suudab üks mees teha rohkem tööd, kui neli meest mõni aasta warem. Toodangu pidew laiendamine on siiski wõimaldanud luua juure järjest uusi töökohti.

Selle süsteemi kordamineкuks on aidanud palju kaasa kõige moodsamate masinate tarwituselewõtt.

On selge, et uute meetodite arendamine on tähtsam suur- kui wäiketööstuses, samuti ka toodangu laiendamine on mõnelgi alal piiratud. Kuid selle süsteemi põhimõtted on siiski seda laadi, et nad wääriwad üldist tähelepanu. On selge, et ettewõtja, kes oma töölisele maksab nii wähe kui wõimalik ja ostjaskonnale annab nii wähe kui wõimalik, on elanud läbi oma aja.

Selle järele, kui see arwamine leiab üldist tunnustust, muudab suur ühiskondlik probleem märksa oma iseloomu. Eelduseks on, et ettewõtteil oleks oskaw juhatus ja sellel wastaw tasu.

E. Sepp
Mees-rätsepa töökoda
Pikk tän. 15-2. Kõnetr. 534-21.
Tellimiste korralik täitmine.
Elegantne lõige.

Kuigi eelpool toodud mõtted ja tõsiasjad on kujunenud wälja Ameerikas, ei tohiks see ka teistsuguseis oludes takistada meid arusaamast selle tuumast, s. o. et tööpalga kõrgust peab määrama see, kui palju töö loob.

Selle küsimuse tähtsus kaswab enam, kui seda praegu suudetakse arwata. Ta wõib saada uut ajajärku loowa tähtsuse, mis on wõrreldaw suurte majandusajaloo pöördeaegadel mõjutusele tulnud uute wooludega ja arwamistega. Kuid ei tohi unustada, et küsimus on arengust, mis wõib teostuda waid aeglaselt, kuna eeldab wana juurdunud mõtlemiswiisi täielikku muutumist ja et toodangulaiendamine pole kõikidel aladel samawõrra teostataw.

Meie ülesandeks on aru saada selle küsimuse suurest tähtsusest ja pöörata tema uurimisele tarwilikku tähelepanu.

Unioni saapawabrik

asutati 1922 aastal ja algas oma tegewust nahawabrikuga ühe katuse all, ruumes, mis hiljuti kooli alt wabanesid.

Wabrikus, mille saadused leidsid kiiresti tarwitajate pooleshoidu, töötab praegu umbes 200 töölist, walmistades ümarguselt 600 paari mitmesuguseid jalanõusid päewas.

Kuna teine suurem saapawabrik „Estoking" hiljuti maksujõuetuks jäi ja omad uksed sulges, on „Unioni" tarwitajaskond suuresti kaswanud, mis produktsiooni tõstmise ja wabriku laiendamise esile kutsub. Nii ongi kawatsus lähemal ajal tööliste arwu suurendates walmistama hakata 800 paari päewas eydise 500 paari asemel, misugune toodang siitmaani wabriku harilikuks toodanguks lugeda tuleb.

Häda wekslitega.

Reedel kutsus Tallinna-Haapsalu rahukogu esimees Wahtramäe enda juure kõik Tallinna notarid ja tegi neile teatawaks, et ta nõuab notaritelt wekslisaduse täpset täitmist. Teiste sõnadega: iga wekssel, mille tähtajast on möödunud kolm päewa ja mis toodud notari kätte protestimiseks, tuleb protestida 3-dal päewal pärast kella kolme. Mingisuguseid kõrwalekaldumisi seaduses ettenähtud korrast ei lubata, nagu wekseli protestimata hoidmine pärast seaduses ettenähtud aja möödumist, protesti mahawõtmine jne.

Ameerika kaupmehed.

Kaubandus ja tööstus on arenenud kahtlemata kõige rohkem Ameerika Ühendriiges. Seal wõeti juba ammu nimetatud majandusharud teadusliku uurimise alla, neid majandusharusid endid hakati käsitlema teaduslike meetoditega. Seepärast oleks huwitaw waadelda juhtnööre, mis on antud kaupmeestele Ühendriige kaubanduskoja poolt maikuus 1924. a.:

Iga ärilise tegewuse ülesandeks on inimkonna materjaalsete tarwiduste rahuldamine, maailma jõukuse suurendamine, elu õnnelikumaks ja wäärtuslikumaks — lühidalt: elamiswääriliseмaks — muutmine. Et täita seda ülesannet, peab äriline tegewus küllalt pakkuma tulude wõimalusi ettewõtjate riski tasumiseks. Kuid osawõttu ärilisest tegewusest ei tohi ära wahetada äriliste funktsioonidega:

1) Ettewõtte aluspõhjaks on usaldus, mis wastab ausale, õiglasele tegewusele, wäärtuslikule teenimisele ja nii ostja kui ka müüja kasule.

2) Tasu ärilise teenimise eest on „tulu, juure arwatud kindel reserw", mis õiglaselt peab wastama ettewõtja riskile ja tema püüetele äri arendamiswõimalusi õieti ennustada.

3) Äriclus wääriwad tähelepanu ühtlaselt kapital, ärijuhatajad, teenijad, töölised ja publik.

4) Et kindlustada kestwat, indiwiduaalset tulukust ja awalikkuse mõjuwat teenimist, on waja spetsiaalteadmised ning äriclu mõjutawate asjaolude ja jõudude lakkamata uurimine.

5) Wastupidawus ja püsiwus on põhjapanewad püüded, mis taotlewad eesmärki arendada saawutatud teadmisi, jõwendada usaldust enda wastu ja parandada ostjaskonna teenimist.

6) Kohustus enda ja seltskonna wastu sunniwad kestwalt töötama ettewõtte säilitamiseks, töötingimuste parandamiseks ja äriteenijate edasijõudmise arendamiseks.

7) Kokkuleppeid ja lubadusi, olgu nad kirjalikud wõi suusõnalised, peab täitma. Seejuures ei tohi mööduandew olla kirjatäht. Muutunud tingimused ei õigusta kokkuleppe tühistamist ilma mõlemipoolse nõusolekuta. Peatähtsusega on kokkuleppe taotlemine sisu järele, mis wastaks õiglasele tõlgitsemisele, olgugi, et olukorrad wõiwad olla muutunud ja keelelisel enam kokkuleppele ei wasta. Endastmõistetawalt ei õigusta muutunud olukord kokkuleppele uue mõtte andmist ühe asjaosalise kasuks. Kokkuleppe muutmine wõi teisiti tõlgitsemine on õigustatud ainult mõlemate poolte täielikku ja mõjutamata nõusolekuga.

8) Kaupade kirjeldused peawad wastama tõele. Kirjeldustes antud lubadused tulewad wastuwaidlemata täita.

9) Raiskamist, olgu, see raha, töö toorainete wõi muul kujul, ei tohi sallida. Selle wastu tuleb wõidelda kõikide abinõudega.

10) Kõik liialdused — ülemäärane krediit, laiutamine, liigne sisseost, ebaterwe meelitamine ostmisele on hukkamõistetawad, kuna kunstlikud ostjate mõjutamised kõige ja majanduslikke kokkuwarisemisi esile kutsuwad.

11) Kõlwatu wõistlus, s. t. toimingud, mis kutsuwad esile umbusaldust pettuse ja waleandmete tagajärjel, äriline määrimine jne., on kahjutekitaw, põlastuswääriline ja kaupmehe seisuse awalik haawamine. Äriline edu olgu ülesehitatud õiglasele tööle ja selle töö wäärtusele inimkonna teenimises.

12) Tülikiisimuste lahendamine peab sündima, kui see iganes wõimalik, wabatahtlikul kokkuleppel wõi erapooletute wahekohtunikkude kaudu.

13) Ühised otsused ei wabasta üksikisikuid nende kõlblistest kohustustest; need jääwad püsima muutmata kujul. Ühingute esindajad peawad talitama samuti oma südametunnistuse järele, nagu siis, kui toimiks nad oma isiklistes huwides.

14) Äriettewõtete juhtiwad isikud peaksid läbi saama seadusteta, mis nende tegewust reguleeriwad. Nad peaksid omal jõul oskama wõita awalikkuse usaldust. —

Wõrdlemisi wähe juhtnööre, kuid küllalt näitamiseks, milline peab olema kaupmehe moraal. Kuid nende juhtnööride täitmises peitub äriline ja seltskondline edu. Ja edu poole püüame kõik. Seepärast ärgu peidetagu end rumala ja waleliku üleluse taha, nagu poleks ameerikaste juhtnöörid „meie oludele" kohased! Nad on kohased. Kes tahab olla õige kaupmees, toimib nende juhtnööride järele; ja siis ei lase kaua endale oodata ka edu. H. N.

Suvistepühadeks
kõiksugu kuld- hõbe- ja kristallasjade, seina-, tasku- ja käekellade jne. eriti
odav väljamüük
P. EICHELMANN
I. ki. kellade parandustöökoda.
V. Karja 2. Kõnetraat (2)32-23.

Avalik teadaanne

Tallinna nõlastest osawõtjatele.

Rahwa hulgas on tihti kuulda arwamist, et Tallinna Eesti Põllumeeste Selts korraldab käesolewal aastal kaks näitust — ühe suwel, jaanipäewa ajal ja teise sügisel.

Selgituseks teatab Tallinna Eesti Põllumeeste Selts, et Selts korraldab käesolewal aastal ainult üheainsa näituse ja nimelt

oma kahekümnewiendama näituse

20.—25. juunini.

Sellel näitusel on põllumajanduse osakonnad ja, majandusministri loaga, ka kõik tähtsamad tööstuse ja käsitöö osakonnad. **Wäljapanekute ülesandmine kestab 1. juunini.** Kõik tarwilikud teated on trükitud näituse kawas, mis igale soowijale saadetakse kätte tasuta.

Näitus algab laupäewal, 20. juunil kell 3 päewal ja lõpeb jaanipäewa järgmisel päewal, 25. juunil kell 12 päewal. Näitus peetakse Kadrioru mereraunal Tallinna uuel kaunil näituseplatsil, mis leidis möödunud aastal suurt kiitust. Wäljapanekute esitamiseks on möödunud aastast awaramad wõimalused.

Sügisel Tallinna Eesti Põllumeeste Selts ei korralda teist näitust; ka ei korraldata celnimetatud platsil tänawu sügisel mingisugust teist näitust.

Näitusebüroo asub: Tallinn, Ollepruuli tänaw 1.

Tallinna Eesti Põllumeeste Selts.

Tallinna Jahtklubi

Lipu tõstmine on täna, laupäewal 23. mail kell 18. Suwe kawas on ettenähtud 24. mai: ühine wäljasõit jahtidel Soome, 31. mail kell 11 omawaheline wõidusõit reidil, 6. juunil kell 10 omawaheline wõidusõit Naissaarele, 28. juunil ülemaaline wõidusõit „Wäina Karika" peale, 23. aug. kell 13 omawaheline wõidusõit reidil, 12. sept. kell 20 ülemaaline õõsime wõidusõit reidil.

Klubi juhatusse kuuluwad hrad A. Puhk, G. Laanerkorb, M. Piigert, E. Anderson, E. Muttikas, P. Butte, R. Moormann.

Rewisjoni komisjon koosneb hra E. Tõnissonist, T. Kaarik, T. Loik ja H. Kurwits.

Rahwast tuleb ja raha ka.

Oma mugawate ruumide ja kiire sõidu poolest laialt tuntud kiiraurik „Ekspreß" tegi neljapäewal oma esimest reisi kaasa tuues Helsingist 150 reisijat, kes peale mõnepäewalist wiibimist Eestis pühapäewal peale lõunat Soome sama laetwaga tagasi sõitsid.

Uudiseid heliplaatidel.

„His Masters Voice" tuntud grammofonifirmalt on saabunud uusi plaate, millest mõjukamad on Gounod „Mors et Vita", Delibes'i „Naila walss", mis on mängitud Covent Gardeni ooperiorkestrilt. Kaks hommikumaapala — „Sudan" ja „Babiloni öös" on mängitud helifilmiorkestrilt. „Persia turu" autorilt A. Ketelbeylt on kaks pala — „Phantom melodes" ja „Belles Acrofs the Meadow" — Londoni Palladiumi orkestrilt. Lõõkpaladest annab Marck Weberi orkester operetist „Wiktooria ja ta husaar" kaks pala — „Mausi" ja „Minu mamma". Jack Hyltoni orkestrilt on helifilmist „Marianne" samanimeline foxtrott. „Polydor" firmalt on plaate filmidest „Tema majesteedi armastus" ja „Erafekretär". Samuti on „Polydoril" walmistatud heliplaat filmist „Tema kõrgus käsib". Uusi lõõkpalasid on „Polydoril" õige rohkesti.

Salong-aed

Kadriorus on parim keelekastmise koht peale wäsitawat jalutuskäiku. Eriti mugaw on aias istudes tuju tõsta, head muusikat kuulata ja meie parimate ja tuntumate artistide kaastegewusel kabarecettekandeid waadata.

Läbikäik suletakse

S. Patarei tänawat mööda mereäärde, kuna trepp on lagunenud ja tarwitamiseks kõlbamata. Tulewa aasta linna eelarwesse wõetakse selle trepi kordaseadmine — ning trepi ümbrus raudtee ja erakruntide wahel korraldatakse roheliseks platsiks.

Tallinna näitus

awatakse 20. juunil kell 3 päewal. Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi juhatusel oli waremalt kawatsus näitust awada ilma mingisugune piduliku tseremoniata, kuid, et see on Seltsi **kahekümnewiies näitus**, siis awab näituse kas riigiwanem wõi põllutööminister.

Näituse üldjuhatus on määratud järgmiselt kindlaks: näituse juhataja — Dr. J. Masing, abid — A. Johanson, J. Reinthal ja Dr. W. Johanson, büroo juhataja — M. Aintsam, kassa juhataja — O. Suursõõt, korrajuhataja — E. Toonwärk, osakondade üldjuhataja — agr. A. Eslas, auhindamise juhataja — agr. A. Reinart, einelaua juhataja — J. Ploompuu, lõbustuste osa juhataja — adw. A. Kitzberg, näituse asjaajaja — A. Lass.

Hea ühendus imeilusa suwituskohaga.

Läinud pühapäewal awas W. Tatsi mootor-transportäri autobuse ühenduse Tallinn — Ämja — Koitjärwe.

Wälja sõidab buss Tallinnast igal esmaspäewal, neljapäewal ja laupäewal kell 5 p. l. Esmaspäewal on ühendus Tallinn—Ämja, neljapäewal Tallinn—Ämja—Koitjärw.

Wiimase haruldast loodusе ilu ja idüllilist rahu wõisid waadelda sulemehed, kellele wõimaldati osawõtt uue liini neitsisõidust. Ilusa järwe kaldal harrastasid külalised kalastamist, tõmmates lihawa ahwena ahwena järele poolnaljatades järwest wälja. Mugaw ja liihike autobusesõit teeb Koitjärwele matkamise meeldiwaks waheduseks.

Linna tapamaja kõrged maksud teevad liha kalliks.

Tallinna Eesti Põllumeeste Selts saatis Tallinna linnawalitsusele märgukirja.

Eesti põllumees elab praegu wäga raskes olukorras: põllumajandus-saaduste hinnad on odawad ja sagedasti ei ole põllumehel üleüldse wõimalik oma saadusi müüa, sest puudub nõudmine nende järele. Teisest küljest kannatab palju linnaelanikke alatoitluse all, sest wähese ostujõu juures on tarwitajatoidunained liiga kallid. Siin selgub asjaolu, et wahekulu saaduste ülemineku walmistajalt tarwitajani on wäga kõrge, enamalt jaolt 100 proc., s. t. wahetalituse kulu on niisama suur, kui saaduse produtseerimise kulu, mis on ebaloomulik. Osa wahetalituse kuludest olenewad otstarbekohasest müügikorraldusest, osa nendest on aga määratud kindlaks; wiimaste kulude hulka kuulub muu seas maks linna tapamajale, müügile toodawate loomade ja liha pealt.

Praeguste madalate lihahindade juures tundubwad wäga kõrgetena Tallinna linna tapamajade taksid, mis on ülesloetud peatükkide 5. ja 6. all, nimelt maksud tapamaja tarwitamise eest tapmise juures ja tapetult sisse toodud liha järelwaatuse maks.

Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi peakoosoleku poolt walitud Tallinna turuolude uurimise komisjon palub Linnawalitsust wõtta kaalumisele, kas ei oleks kuidagi wõimalik wähendada koondamise ja ümberkorraldamise teel tapamaja wäljaminekuid ja wastawalt sellele alandada ka tapamaja taksi.

Tapetult sissetoodud liha järelwaatuse maks peaks olema tundubwalt odawam tapmise taksidest; see wahe on aga, näituseks sigade pealt kõigest 20 senti. Tapetult sisse toodud liha ei nõua suuri ruume ega nende amortisatsioonikuluſid, sellepärast ei wõiks järelwaatuse maks kõrgem olla, kui mõnikümmend senti, praegu aga ulatab see mitme kroonini.

Suureks ebanormaalsuseks tuleb pidada nende wasikate tapamaja taksi, kelle lihakaal on üle 40 kg. Tallinna ümbrus on arwatud kriisi tõu raiooni, misjuures kari on suurkaswuline. Wäga tihti tuleb ette, et wasikate lihakaal on juba sündides 40 kg. Liiga noorte wasikate liha on odawa wäärtusega ja praeguse tapaloomade üleküllusе ajal ei leia need üleüldse ostjaid. Wasika liha muutub wäljanägemiselt meeldiwaks, maitsewaks ja toitwaks 3—5 nädalise jootmise järele; siis on aga wäga palju wasikaid lihakaaluga juba üle 40 kg. lihakaaluga wasikate hind on praeguste hindade järele 10 krooni ümber ja nende pealt tuleb tapamajale maksta 310 senti s. o. kolmandik wasika hinnast. See kõrge maks tundub põllumehele nagu suur trahw wasika kaswatuse eest, mitte aga õiglane tasumaksmine tapamaja tarwitamise eest.

Käesolewa märgukirja koostajad paluwad tapamaja takse muuta sarnaselt, et noorloom alates 40 kg. lihakaalust kuni täiskaswanud weisteni liigitaks tapamaja taksi suhtes nende raskuse järele. Aluseks wõiks olla 25—50 kg. suurused wahed.

Ajalehtede teadete järele on Tallinna linna tapamaja tuludest üle poole nimelt 16.000. koonist 10.750 krooni länud linna tuludeks. Sarnane suur põllumeeste maksustamine linna kasuks tundub liiga suur, eriti praegusel ajal, kus tihti külasid leidub, kus mõkme talu peale kokku ei leidu mõnda krooni raha. Olukord läheb sarnaseks, et maalt ikka ja ikka enam inimesi linna walgub hädaabitöödele ja kormaks linna hoolekandele. Seda aitab ärahoida, kui raha rohkem maale juhitakse.

Käesolewat märgukirja koostaja komisjon julgeb paluda lugupeetud Linnawalitsust:

1) muuta tapamaja takse neid kohandades rohkem tegelikule elule;

2) alandada tuntawalt tapamaja takse tapamajalt linnale minewate tulude arwel;

3) wõtta kaalumisele, kas ei oleks wõimalik otstarbekohasema korralduste ja koonamistega wähendada linna tapamaja tegelikke kulusid, mis weel omakorda wõimaldaks tapamaja takside alandamist.

Ostke neist äridest

kes kuulutavad „Tallinna Teatajas"!

Apteekide öövalwe.

Laupäewal wastu pühapäewa.

G. Gnadeberg ja E. Leydeni aptek, S.-Karja tän. 4, tel. (2) 19-88; A. Jõksi aptek, Paldiski maant. 2, tel. 431-18; Linna apteek, Jaani tän. 6, tel. (20) 4-41; Linna 2. aptek, Telliskiwi tän. 40, tel. (2)34-42; H. Mitheimi aptek, S. Tartu mnt. 47, tel. 308—42; Haigekassa aptek, Tatari 15, tel. (2) 31—66. Alaline öövalwe.

Pühapäewal wastu esmaspäewa.

Kadrioru aptek, Narwa maant. 52b, tel. 303-01; Linna aptek, Jaani tän. 6, tel. (20) 4-41; Linna 2. aptek, Telliskiwi tän. 40, tel. (2) 34-42; Haigekassa aptek, Tatari 15, tel. (2) 31-66. Alaline öövalwe.

Esmaspäewal wastu teisipäewa.

G. Gnadebergi ja E. Leydeni aptek, S.-Karja tän. 4, tel. (2) 19-88; H. Mitheimi aptek, S.-Tartu mnt. 47, tel. 308-42; A. Pukspwi aptek, Koidu tän. 36, tel. (20) 7-87; E. Thulbergi aptek, Wäike-Pärnu maant. 21, tel. (2) 19-94; R. Wallneri aptek, Narwa mnt. 24, tel. 304-27; J Wolffi aptek, Kesk-Kalamaja tän. 10, tel. (2) 15-74; Haigekassa aptek, Tatari 15, tel. (2) 31-66. Alaline öövalwe.

Tallinna turg 22. mail.

Turul pühade-eelne elawus ja kaubarohkus. Rohkesti maainimesi ja ka waheltkauplejaid. Osa turgu pühadekauba alla wõetud: kaseokſad, tooningad ,metsa- ja aialilled. Siis weel igasugust kribu-krabu.

Kalaturul rohkesti elusaid hawisid weega täidetud tastides ja niisama. Haapsalust tuli laew ja tõi pühiks eluskalu. Hawide hinnad 45—60 senti kilo.

Kas saame kohwik-kino?

„Baltic Cinemas Ltd." Johannisburgist on saatnud linnawalitsusele sellekohase teadande peale arupärimiskirja, soowiga saada 3-eks aastaks ainuõiguſt kohwik-kino pidamiseks Tallinnas. Nad awaks edaspidi iseqi weel teise kino-kohwiku siin. Põhjendawad oma ainuõiguse tahtimist sellega, et linnawalitsusele esitatud linnamaks 10 senti istme pealt, peale selle teised maksud olla ikkagi liiga kõrged. Linnawalitsus teatab, et meie seadused ei wõimalda ainuõiguſt lubada.

Eluskaladest on weel linaskid, 1 kr. kilo ja karused — 70 senti kilo.

Wärsked silgud 15 senti, kilud 20 s., ahwenad 30—75 s., latikad kuni 45 s. suuruse järgi, kohad 85 s., angerjad 160—180 s., lõhed 120—10 s., kiisad 20 s., särjed 20 s., wimmad 50 s., siiad 85 s. kilo.

Lihaturul rohkesti tapetud wasikaid. Terwikutena 45 s. kilo. Sigu on wähe ja hind kõwenenud — 60—62 senti kilo, lambad 80 senti kilo ja loomaliha 45—50 senti kilo.

Tapetud kanad 180—250 s. tükk, kuked 100 kuni 165 s., tedred ja pardid 125—150 senti tükk.

Kanamunad 7 ja 8 senti paar.

Wõi: pütiwõi 150—170 senti kilo, rõõsakoorewõi 180—190 s. kilo.

Rohkesti juurwilja. Hinnad püsiwad. Müügil on wälismaa tomateid, kilo 6 kr. 25 senti. Redised 12—15 s. kimp, kurgid (wärsked) 40—60 s. tükk, salat 120 s. kilo, spinat 160—

Juurwili läinud aastast: Kartulid 45—50 180 s. kilo, rabarber 15—20 s. kimp. s. mõõt ja 4 s. liiter; porgandid 20 s. kilo, kaalikad 12 s. kilo, peedid 15 s. kilo; hapukurgid 5—15 s. tükk suuruse järgi; sibulad 25—28 s. liiter; jõhwikad 25 s. liiter; soolatud seened 25—60 s. liiter, sordi järgi.

TEATER JA KINO

„Estonia" mängukawa

25.—31 maini.

Teisel suwistepühal, kell 8 õhtul, ooper „Faust".

Kolmandal pühal operett „Dolly". Algus kell 8 õhtul.

Keskknädalal, 27. mail Nikolska ja Rostoffi tantsude õhtu. Algus kell 8 õhtul.

Neljapäewal, 28. mail „Poliitika". Algus kell 8 õhtul.

Reedel, 29. mail teine Nikolska ja Rostoffi tantsude õhtu.

Laupäewal, 30. mail, kell 8 õhtul, operett „Dolly".

Pühapäewal, 31. mail, kell 8 õhtul, ooper „Faust".

Suwiste rahwakontsertide asjus.

Suwised rahwakontsertide korraldamine usaldatakse kaitsewäe orkestrite inspektorite hoolde, kelle juhatusel esinew orkester eelmisel aastal täiesti rahuldawalt täitnud oma otstarwet.

Kontserdid korraldatakse neli korda nädalas: kahel päewal Kadriorus ja kahel päewal Harjumäel. Kadriorus esineks orkester 25-mehelises ja Harjumäel 35-mehelises koossejsus. Kontserdid algaksid 1. juunist ja oleksid igal esmaspäewal ja neljapäewal Harjumäel — ja igal teisipäewal ja reedel, wõi keskknädalal ja laupäewal Kadriorus, Noorkotkaste kodus.

Kaitsewäe orkestrite inspektor ltn. Rederi poolt on esitatud kalkulatsioonide kohaselt kontsertide arw ja tasu.

Kadriorus 26 päewa à 2 tundi päewas 33,75 — 877,50.

Harjumäel 27 päewa à 2,5 tundi päewas 59,07 — 1594,89.

Kokku 2472 kr. 39 senti.

Eelarwes on ettenähtud kontsertide korraldamise jaoks 2500 krooni.

Toimetusele saadetud kirjandus.

R. N. Coudenhove-Kolerga: **Paneuropa ABC.** Paneuropa-Verlag. Wien. 50 penni.

Uusim Kolergi teos äratab kahtlemata õigustatud tähelepanu. See peab olema Paneuropa wõitluse uue staadiumi sissejuhatuseks. Elawas waidluses käsitab raamat kõigi Paneuropa probleeme.

Eesti kirjandus nr. 5. Sisu: H. Wisnapuu: Eesti luule 1931 a., W. Ridula-Grüntal: Eesti rahwaluule keelest. J. Silwet: Fairy Tales from Baltic Shores. P. Ariste: Alb. Saareste ja A. R. Cederberg: Walik eesti kirjakeele wanemaid mälestusi. P. Hamburg: Aug. Jakobson: Kohuse waewa tee. B. Linde: A. Antson ja R. Sirge: Tänapäewa Wenemaa.

Eesti raamatute üldnimestik 1929 a. alates.

Claude Farrere. **„Kultuurinimesed"** 224 lehek. Hind 1 kr. K.-ü. „Loodus" Ak. nr. 29.

„Kultuurinimesed" („Les Civilises) on prantsuse kirjanduses wäljapaistwamaid ekspootiliſi romaane. Autor wõib lugeja oma teoses Indo-Hiinasse kesk aasia, hiina ja malai kultuure.

Pruunid troopikaööd, tuhande ja ühe öö iharustega jaapani ja annamiidi pordumajade tänawad ja üle kõige laostuw walge tsiwilisatsioon pakuwad elawa ja põitwa tagapõhja probleemile, mille autor on walinud teose keskuseks.

Hoolikalt analüüsitud tegelaste galeriist kerkiwad esile teose kolm peakuju, kolm tsiwiliseerunut, kes taganenud igast religioonist ja lahti öelnud konwentsionaalsest elust, on ette jõudnud omast sajandist. Neid triiphoone taimi, mis kaswanud targasti määndatud wäetises ja moonutatud hullumeelsest kultuurist, laseb autor puhkeda õitsema kummalistes ja traagilistes õites.

See on kauge maailm, ja ometi lugejale tuttaw ning lähedane, mis selles teoses koketselt esitab kõik oma plekid ja puudused — et panna igatsema uut ja hurmawat elu wormi.

Elukindlustuse rahwamajanduslik tähtsus.

Esimeseks tunnuseks millega kultuurinimene erineb metslasest on kohusetunne. Mida enam arenenud ühiskond, seda enam kohustusi on sellesse kuuluwail liikmeil, seda kõrgemalt on arenenud kohusetunne. Kõigist kohustustest esimesel kohal ja suurim on kohustus perekonna wastu, mis seatud sarnaselt juba looduse enese poolt.

Inimese waim on alaliselt rahutu, otsiw. Meis kõigis peitub tung jõudmiseks edasi — ülespoole. Mida tugewam isiku iseloom, seda sitkem ta on oma tahtes jõuda edasi. Selle tahtmise, ennast iga hinna eest maksma panna, tagajärjeks on pahatihti töötamine ülejõu. Sagedasti näeme, kuidas pealt näha terwe täis elujõudu mees kokku wariseb — ilma haiguse, ilma nähtawa põhjuseta.

Iga ühiskonna liige on ühiskondlikuks kapitaliks. Langeb surma läbi mõni täiejõuline liige, jääb ühiskond selle wõrra waesemaks. Iga liikme kaotus wõrdub asendamatule kapitali kaotusele. Kaotuste wältimiseks otsiti kaua abinõusid, kuni peatuti elukindlustusel. Elukindlustus on ainsamaks wõimaluseks, mis suudab katta surma läbi tekkinud kaotust.

Peale selle on igal ühel, kes tegutseb praegusel ajal enam-wähem laiaulatuslikult majalik krediit. Praeguse aja majanduslikus elus — olgu see talus, wõi linnas, maja-, äri-, tööstuse- wõi taluomanikuna, ettewõtjana ehk ametnikuna, wajab igaüks krediiti.

Sureb nüüd sarnane isik, pealegi kui tal olemas perekond, kus wanu ehk noori töötõimetuid liikmeid, siis jääb pere raskesse — äärmiselt wiletsasse seisukorda. Ja pole harwad juhused, kus isegi lahkunu maamulda sängitamiseks ei leidu tarwilikul määral ressursse. Töötõimelise perekonna liikme lahkumisega ollakse sunnitud alandama ja pöörduma omawalitsuse, riikliste ja seltskondlikkude asutuste poole toetuse saamiseks. Sarnane leib on kibe ja paljud jätawad isegi raskeimas hädas selle tarwitamata. Oleks kadunud oma elu kindlustanud õigel ajal, poleks järeljääjaid tabanud sarnased alandused ja kurb saatus.

Iga täies jõus ja tegewuse hoos olew isik peaks alati järgmist põhimõtteid silmas pidama:

1. Tema surma järele peab olema wõimalus järeljääjail lahkunu wõlgade korralikuks tasumiseks.

2. Pere liigetele peab jääma wõlgadest waba kodu.

3. Pere liigetele peab wõimalus jääma jatkata elu samal wiisil, kui wõis lahkunud pakkuda seda omal elu ajal.

4. Peaks aga kindlustuswõtjal jatkuma päewi, peab kindlustussumma talle muretu wanapõlwe wõimaldama.

Keegi, ka kõige tugewaim, ei wõi kindel olla, et temal ei wõiks juhtuda:

1. enneaegset surma,
2. töötõimetust,
3. wanadust täis waesust ja wiletsust ja
4. kohalt wallandamist, sest ta ei suuda enam wõistelda noorte töötõjõududega.

Kes kas wõi korraksti waewaks wõtnud järele mõtelda nende küsimuste üle, mõistab milline suur tähtsus on elukindlustamisel. Ja kui temal wähegi ettenägelikkust, ei jäta ta oma peret ja ennast edaspidiste ettenägemata juhuste eest kaitseta.

Wälismaadel on ammu sellest aru saadud ja elukindlustus on seal muutunud tähtsaks rahwamajanduslikuks teguriks, kus üksikute seltside ümber on koondunud miljonid kindlustuswõtjad.

Elukindlustusala on meil alles lapsekingades ja suur areng selles asjas seisab ees. Wiimasel ajal, kus ette tulnud kindlustuswõtjate hulgas tihedaid surmajuhtumeid ja nende poliiside järele kindlustusseltsid kindlustussummad wäljamaksnud, on asi paranenud. Inimestele on see laialt teatawaks saanud ja parimaks reklaamiks on elukindlustusele olnud tõendus, et raha surma juhtumite järele tõesti on saadud.

Suuri raskusi kindlustuswõtjale teeb küll weel kindlustusseltsi walik. Nagu aga uurimused näitawad, osutub parimaks sarnane selts, kel suurimad reserwid ja suurim arw kindlustuswõtjaid. Omades neid on seltsil wõimalus pakkuda kindlustuswõtjaile soodsamaid tingimusi ja odawamaid kindlustuspreemiaid.

Et meil elukindlustus wähe arenenud, selles on suurel määral süüdi ka kindlustusseltsid ise, kes pole osanud küllaldasel määral teha tarwilikku selgitustööd. Üksikutes seltsides, kus sellest laialdasema selgitustöö tegemisest arusaamisele jõutud, on eriline agarusega asutud selle teostamisele. Ja tulemused kinnitawad selgesti, et see tagajärgi annab. Meil tegutseb Eestis praegu elukindlustuse alal 8 seltsi. Elukindlustuse poliiside üldarw ületab 20.000, umbes 25 miljoni krooni määrtuses. Sellest langeb nii arwuliselt kui ka summaliselt üle 40% kinnitusseltsi „EKA" peale, kuna teised seltsid kokku ülejäänud osaga peawad leppima. Sarnane suur edu on saawutatud aga just laialdase selgitustöö tegemisega ja hästi korraldatud agentuurwõrgu läbi.

Kui meie wõrdleme aga seda selgitustööd mida tehakse wälismail, kus elukindlustus kõrgelt arenenud, sellega mis tehakse meil Eestis, siis leiame, et wahe määratu suur on. Meil leidub praegu Eestis weel kuni 75% elanikest, kes midagi ei tea elukindlustuse tähtsusest. Et aga elukindlustus suur kultuurtöö on, mis ühiskonda paremale tulewikule aitab, säästes kindlustajatele muretu wanapõlwe wõi surma korral toetuse perele, siis peaks see selgitustöö mitme wõrra intensiiwsem olema. Elukindlustus on ju parim sotsiaalkindlustus, mida keegi endale kunagi soowida wõib. —m.

Turgudelt.

Puwillaturg waikne.

Londonist teatatakse 19. mail: Liverpooli toorpuuwillaturul on waikne. Seisukord Kauge-Ida turgudel osutab paranemist. Puuwillalõnga turul palju järelpärimisi, milledele siiski wähesed tehingud on järgnenud. Manchester, kudumistööstused teatawad, et nõudmine Kaugesse-Idasse on nõrk, kuid elewustub Euroopa mandri jaoks.

Kohwi hind püsib.

Londonist teatatakse: Londoni kohwiturg on endiselt nõrk. Kuna Brasiilia kohwitagawarad wäga suured, ei ole oodata hindade tõusu, wähemalt mitte odawatelt kohwisortidelt.

Toorwilla hind kerkinud.

Londonist teatatakse: Bradfordi toorwillaturul on suund kindlustunud. Aritehingud siiski loiud. Merino-willa alal mitteahuldaw, crossbred-willa turg endiselt loid. Londoni willaoksjonitel walitsenud nõrk suund on mõjutanud kogu willatööstust, kus ei oodata peatset nõudmiste elewustumist.

Flanell.

Rochdale'i flanellturul walitseb waikus. Ostjad piirduwad ainult wäheste partiidega.

Kohw.

New-York, 18. mail (cent. lb.). Rio Nr. 7: loko 6; maikuu 5.61; juuli 5.78; september 5.95; detsember 6.02; jaanuari 6.05; märtsi 6.08; mai (1932 a.) 6.13; Santos Nr. 4: loko 9 3/8.

Naelsterling maksis Rio de Janeiros 3.40.

Mais.

Hinnad alanenud, kuna pakkumine suurem nõudmisest. Argentiinast on laaditud suurel määral maisi Euroopasse.

Nisu.

Londonist teatatakse: Suur-Britannia ilmastik on soodustanud sügisnisu kasw ja kewadwilja külw on wõinud segamatult jätkuda.

Tee peal olewate ja hiljem laaditawa nisu suhtes on suund endine, kuigi ostud wähenewad. Euroopa maade sissewedu on wähenenud. Kuigi tõus nisu hindades lakkas, on seda lähimas tulewikus uuesti oodata, sest Prantsuse ja Saksamaa mittekõllaldaste nisutagawarade tõttu on sissewee suurenemist neisse maadesse oodata.

Ühisriikide majandusministeeriumi teadaande järele on talinisuga külitud maa-alu 40.432.000 acr. ehk 3,7% wäiksem kui l. a. Odatuw keskmine saak on 90,3%, seega 16,1 busheli acre kohta. Saak oleks seega 652 milj. 902.000 busheli 604.337.000 busheli wastu l. a. Nisuhindade alanemise suunas mõjuwad ka Kanadast saabunud teated hea ilmastiku kohta.

Suur-Britannias on nõudmine nisujahu järele elaw, hinnad kõikumatud.

Searasw.

Chicago, 18. mail (doll. lb.). Mai 7.70; juuli 7.75; september 7.82½; oktoober 7.77½.

Walge suhkur.

Hamburg, 19. mail. (Rmk. 50 kg.) Mai kuu 6.90—6.85; juuni 7.10—7.—; juuli 7.30—7.10; augusti 7.30—7.15; septembri 7.40—7.50; oktoobri 7.45—7.35; nowembri 7.60—7.50; detsembri 7.75—7.65; weebruari 7.95—7.85; märtsi 8—7.95; aprilli 8.10—8.—. Hinnad kindlad.

Meie leht
seisab väljaspool erakondi

T. H—NO.

Helsinki.

Äriteenijate viisakus. — Kodumaa tööstus esirinda. — Bata. — Rätseppade palgad alla!

Tempo on meie aja tunnus, mis vajutanud oma pitsati isegi aastasadu mugavalt harrastatud Soome silla ehitamisele. Lennukite surmakuulutav konkurents sundis ka aurikuid panema auru juurde ning tossutama n. ö. ööd ja päevad üle kitsa mereriba, mida meie sentimentaalse uhkusega nimetame Soome laheks.

Selle lahe sinist rinda lõikavad nüüd iga päev kahe uustulnu, „Suomi" ja „Expressi" tugevad ninad, mis kuulutanud sõja vanadele olijatele, Soome rootslaste suurlaevaäri F. A. A. „ristlejatele" „Ebba Munckile", „Violale", „Ariadnele". Julge üritus! Ka siin võistleb väikekapital suurkapitaliga, mida pealegi riik suurte summadega toetab. Kui mitte mujal, siis äri alal täidab riik üldiselt piibli sõna: „Kellel on, sellele antakse . . ." Vanad juudid olid kavalad ärimehed, kui nad sellise püsiva väärtusega tarkusepärli leiutasid!

Peale väike- ja suurkapitali valitseb siin, nagu kogu Soomes, veel võistlus rahvusliku ja vähemusrahvuste kapitali vahel. Soome rootslased moodustavad vaid 10% rahva koguarvust, kuid raha, see on enamasti koondunud nende kätesse. Sellega on seletatav ka tolle vähese rühmituse suur mõju Soomes. Kus raha, seal võim! Sitkelt ja kangekaelselt on soomlased lõpeks ajanud sõrad vastu ja suutnud toll tollilt vallutada tööstust ja kaubandust. Iga uue rahvusliku ettevõtte kerkimist, iga äri siirdumist soomlastele tervitatakse vaikse rõõmuavaldusega. Töö kannab vilja!

Ühekr episoodiks selles võitluses on ka paar aastat Soome lahte kündnud aurik „Suomi" ilmumine. Pärit Soome „viljaaidast" Turust, on „Suomi" võtnud julguse asuda vähese rahvusliku kapitaliga suurselts „F. A. A." vastu. Ning seda ilma riikliku toetuseta! Asjata ei olnud Turku Soome esimene pealinn! Sellest puiestikukõllasest sadamalinnast, kust omal ajal rootslased Soome paganaid ristiusku mööga ja tulega sundisid, sealt tekkis suurlaevnikule vaike, kuid agar võistleja.

Selle võistleja laele sammusime meie teisipäeva vihmasel hommikul, et alustada kiirmatka Helsinki. Laeva sõiduplaan on koostatud arvestades raha orjava inimese aja vähesusega. Täna Helsinki, homme tagasi! Jõudes Soome kaljusesse pealinna kell 3 p. l., jätkub parajasti aega kiirkõlaskäiguks kontorites ja pankades, kuna ostuhimulised end kuni kella 6-ni p. l. rahuldada võlvad. Hommikul väljub laev kell 10 e. l., kauplused aga on avatud kella 8-st ja ½ 9-st hommikul, seega paras pikkus ärisõiduks!

Taevataadi otsaesist katsid sünged, hallid pilved ja tinarasked vihmapisarad langesid sügavalt ohkavale merele, kui „Suomi" pööras oma julge nina ulgumerele. „Udu!" sõnas rahulik kapten Laanty.

Reisijad, Turu ümbruskonna väerinnamehed, olid veel hõimuromantika materjaalse kehastuse mõju all ning kõvendasid sõõgisaalis veelgi teatavast kraadimäärast koosnevat Soome silda. Kõvad mehed, kõvad sõnad ja üpris kõvad „ryypyt". Lapua vaimu ja venelaste vihkamist, vaadatuna whiskyklaasi prisma läbi.

Ei ole ka ime, kui laeval maksab „Martell V. S. O. P." vaid 10 kr. kogupudel! Ja whisky 9 kr., Prantsuse veinid ja liköörid 5 kr.! Sellepärast sadaski sajatusi meie lokaalide arvel, mis nõõrivad oma hindadega! Ent ühes asjas ei talita „Suomi" õieti: ta eelistab Rootsi akvaviiti meie napsule! Tekkinud vaieluses serveeriti meile opponentide poolt mõned akvaviidid — tõenduseks selle kvaliteedist. Kuid mäng ei olnud fair, sest sellega riisuti meilt relvad ja tehti meid võitlusvõimetuks . . .

Suurepärase lunchi — võtaks tont selle toreda külma laua! — kestel siirdus jutt udule. Ning väljudes laeva niiskele laele ja vaadates läbistamatusse uttu, kust kostsid sumbutatud märguanded teistelt laevadelt, kujunesid mõistetavaks udukatastroofid. Midagi jõuetukstegevat on selles vattpehmes mähkmes, millena udu aheldab laeva. Kummitusena kerkisid järsku merest Suomenlinna kaljud ning Helsingi Nikolai kiriku torni kontuure võis vaid kuuenda meelega aimata.

Helsinki . . . Suurepärased kaupluste sisustused, lihapoed puhtad ja valged kui nukukambrid ja see teenimine! Tundub, et müüja oodanud vaid sinu saabumist, et tõtata lugema soove su silmadest, et levitada sinu arvustava pilgu ette kogu kaupluse tagavara, viisakas, naeratav, kuid siiski ametlik. Ilusaimgi neiu ei lasku teenistuses olles flirtimise tasapinnale. Ei ole midagi üllatavat selles, et müüjanna teeb oma peigmehele märkuse: „Palun mitte sinatada teenistuse ajal!" See viisakas ametlikkus asetab kliendi ja müüja suhtumise õigele alusele — ka äri huvides. Stockmanni suures kaubamajas on mitusada müüjannat, ent kunagi ei näe neid üksteisega juttu vestmas, naermas. kuigi ostjate puudusel tekkinud näriv igavus peegeldub noortel nägudel.

Selline ostia mõnitamine ja ironiseerimine, nagu meil, põhjustaks kahtlemata äri boikoteerimise.

Millise vilumusega ostjaskonda teenitakse, sellest vaid üks näide: õhetades astub jalanõude osakonda daam, kellel nähtavasti väga kiire. Väljas sadavast vihmast on tuliuued kingad märgatavalt kannatanud. „Soovin poolkalosse!" hüüab ta juba kaugelt. „Milline number, palun!" — „Ei tea, ei tea!" hingeldab daam ja vaatab närvitsedes kella. Müüjanna heidab vaid üheainsa pilgu daami jalgadele ja sõnab kindlalt: „Kinga number 37!" Hämmastunud daam unustas oma rutu — number oli täpselt õige!

Helsingi ärielus avaldub vaikus. Kuigi suvise maaleminekuni vaid nädal aega — 1. juunil on linn harilikult tühi — ei või konstateerida mingit elevust. Berliini Wertheimile vastavas Stockmanni kaubamajas müüakse hästi ainult kodumaa pesuriideid ja kardinaid. Propaganda kodumaa tööstuse toodete kasuks on kandnud vilja. Asja ilus isegi eribroshüür „Ostja juht", mis sisaldab ainult nende kaupluste nimed, kus müüakse kodumaa tooteid.

Sellise mentaliteedi juures ei äratanud Bata jalanõude kaupluse avamine mingit tähelepanu. Kauplus asub ka siin parimal tänaval — Aleksanterikadul, et vaateaknad ei paku midagi üllatavat. Soome kingatööstusrite avalduste järele on Bata toodetel Soomes vaid üks paremus: nende ilus kuju. Inetu fassoon on Soome kingade nõrkus. Kui silmaspidada Eesti jalanõude Bata tooteid ületavat ilu, siis peab ütlema, et soomlased on oma ilunõuetes äpris tagasihoidlikud. Meie inimene põlgab Bata tooteid nende vähekauni kuju pärast.

Vastandina Eestile on Soome rätsepatööliste palkasid hiljuti 10% võrra alandanud. Sellest hoolimata valitseb ka konfektsioonalal vaikus. Tehinguid on vähe. Valmisriiete kvaliteedi paranemine on hädaohuks rätseppadele. Inglismaalt importeeritud juurdelõikajad saavad suuri palkasid ning valmisriiete lõige on suurärides up to date.

Sellised on lühidalt paaritunnilise kiirkäigu muljed. Väärikaks lõpupunktiks on Helsingi turg. Puhas ja „appetiitlik". Värsked kalad hüplevad veega täidetud puukastides. Ei mingit kahtlust kauba värskuses! Leib ja sai klaaskastides, nagu meil võid ja t. müüakse. Teenimine samuti tipp-topp. Tõepärast: vähesegi rahaga ostmine on meeldiv!

Kui „Suomi" väljus sadamast, vilksatasid peast läbi kuuldused sõjast, too seletamatu rahutus, mis kumises kõigi keskustelute tagapõhjal. Inkeri ja Soome . . . Tartu rahuleping . . . väerinnamehed . . . Suomenlinna kindluse imposantsed kahurid . . .

T. H-na.

TARTUST.

Elukorterid äridena.

Odawamat piiritust puhastamiseks.

Tartu juukfetöösturite päewamuresid.

Meile kirjutatakse Tartu juukfetööstu-rite ringkonnast järgmist:

Juukfetöstuse ala on wiimastel aegadel kaswanud wördlemisi laiaulatuslikeks, kuna on juure tulnud naisjuukfelöikamine ja lokkimine, mille järele weel mõned aastad tagasi, enne poisipea ajajärku, polnud mingit nõudmist. Waatamata tegewusala suurele laienemisele, on kaswanud ka konkurents mitmekümnekordseks. Sellele lisaks on lewinud weel wäga suurel määral kölwatu wõistlus, milles kaunikesel määral on süüdi ka juukfetöösturid ise. On lastud iseseiswale töölale liiga lühikese praktikaga ja wäheste oskustega inimesi, kellede õppeaeg kestnud ainult kolm kuud ja mõnikord isegi wähem. On enesestmõistetaw, et sarnase wähese oskusega ei suudeta teha korralikku tööd. Ja praegu on terwe rida sarnaseid oskamatuid „ettewõtjaid", kes erakorterites töötawad odawate hindadega. Awalikult nad töötada ei saa, kuna linnawalitsus ei anna sarnaste wäheste oskustega isikutele iseseiswa töökoja awamise luba.

Ja sageli on ette tulnud juhtumisi, kus nende kodustes juukfetöösturite klientidel peawad kannatama juuste kõrwetamise ning peanaha põletamise all lokkimise juures, missugused nähtud mõnikord on toonud kaasa õige kurbi järeldusi.

Ei oleks üleliigne, kui asutused, kes sarnaste asjaolude üle walwawad, ka kodusei juukfelöikajaid ja lokkijaid silmas peaksid.

Juukfetöstus on õieti kultuurilise tunnustusega tööala, sest iga kultuurinimese tunnuseks on korralikult lõigatud juukseid ja hästi aetud habe. Kui aga seda tööala ebanormaalse wõistluse juures asjatundmatude poolt labastatakse, korralikkuse ja terwishoidluse põhimõtteid rikutakse, siis oleks küllaldaselt põhjustatud wäärnähte kõrwaldamise kõige intensiiwsem püüe.

Awalikud juukfetöstused on linna sundmäärustega terwishoidliku järelwalwe alla seatud, kus kogu terwishoidlikud nõuded wiimsete peensusteni on loetletud. On isegi ained, milledega peab puhastama tööriistu, üleslõetud. Siinjuures ei saa aga tähendamata jätta, et kui minnakse nõudmistes peensusteni, siis peaks antama ka wõimaluse soodsamatel tingimustel nende wõimaluste täitmiseks. Käesolewal juhul tuleks allakriipsutada just terwishoidlikes määrustes tööriistade puhastamiseks ettenähtud ainete soodsamat saamist.

Kõige parem puhastusabinõu terariistadele on puhas piiritus, mis ei riku nuga. On soowitatud ka küll tarwitada sublimaati, kuid see aine rikub terariista, tehes ta tarwitamiskõlbmatuks. Ka teine soowitatud puhastuswahend, karbool, ei oma terawa lõhna tõttu otstarbekohasust wajalisel määral, ja jääb ikkagi üle ainult üks puhastusabinõu, s. o. puhas piiritus.

Kuna selle aine hind normaalselt ostes on wõrdlemisi kõrge, on Tartu juukfetöösturite poolt korduwalt pöörratud wastawate instantside poole palwega, anda juukfetöösturitele wähe osagi — niipalju, kui nad wajawad oma riistade puhastamiseks, piiritust samade hindadega, millega saawad seda arstid ja ämmaemandad, kuid iggaltpoolt on wastatud waid samaselt: puudub seaduslik alus.

Wabariigi algpäewil olid juukfetöösturid õnnelikumad. Siis saadi odawamalt piiritust noramalhinnast, kuid kiljem muudeti riigikogu poolt wastaw seadus, millega neid aga soodustusesaajate hulgast täielikult wälja jäeti. Selle asemel on soowitatud igasugused halbu aseaineid ja wahendeid, mis hinna suhtes liigselt wähese wahe omandawad müügil olewa piiritusega wõrreldes.

Ei oleks üleliigne, kui wastawalt poolt ka seda wäärnähet kõrwaldada püütaks ja juukfetöösturite põhjustatud soowile wastu tuldaks.

Konditriäri ja kohwik **H. Feischner**

Harju tänav 45. Kõnetraat 19-50.

Mee- ja piparkoogid suures walikus. Tortide tellimised täidetakse igal ajal täpselt.

TARTU ÄRIELUST.

K. Konseni jalanõudeäri Tartus.

Tartu linna korralikumaid ja paremaid jalanõude ärisid on K. Konseni äri Riia tänawal nr. 18, kus hästisäädeldud waateaken paelub möödaminejaid.

K. Konseni jalanõudeäri on Tartus üks wanemaid. Ta asutati praeguse omaniku poolt 1911. aastal.

Jalanõude walmistamisel tarwitatakse üle 75% kodumaa wabrikute saadusi. Eriti hästi wõib kasutada paremate jalanõude walmistamisel kodumaa talla ja pinsuli nahku, mis palju paremateks osutuwad wäljamaa omadest. Selle kõrwal pole aga omamaa pealisnahk weel läbi löönud.

Oma saadustega rahuldab K. Konseni äri Tartu kui ka prowintsi nõudmisi nii wäiksel kui ka suurel artwul. Laos on alati saadawal kõiksugu meeste ja naiste jalanõusid, millede ilus, wäljanägemine ja peen töö rahuldab ka kõige nõudlikumat kaubatarwitajat. Batad ei ütle äriomanik K. Konsen kartwat, kuna selle saadused töö headuse suhtes üldiselt meie kodumaa jalanõude konkurentsi wälja ei kannata.

Tartu alaline loomalaat avatakse sügisel.

Alalise loomalaada asutamise eeltöö on täies hoos. Tartus tahetakse alaline loomalaat käima panna juba eelolewal sügisel. Asja algataja — Tart uPõllumeeste Selts on otsustanud kõku kutsuda maal asuwate põllumeeste seltside esitajate koosoleku, kus loomalaadasse puutuwad küsimused täies ulatuses arutusele wõetakse. Laada tegelikuks korraldajaks jääks Tartu linnawalitsus.

Ühenduses alaliste loomalaatade awamise küsimusega sõidab lähemal ajal E. Ühistegelise Liidu juhataja K. Reinmann wälismaale. Hra Reinmann kawatseb peatuda Saksamaal ja Hollandis, wõimaluse korral ka Poolasse ja Tšehhoslowakkiasse sõites. Sõidu eesmärgiks on põllumajanduslikude müügiühistute tutwunemine, peaasjalikult looma- ja munamüügi alal. Reis kestub juuni lõpupäewini.

Põllumeeste seltside esitajate koosolek leiab aset juuli algpäewil. Koosolekul esineb K. Reinmann ülewaatega wälismaa reisijt. Wõimaluse korral tuleb otsustamisele ka loomade ühistegelise müügikorralduse ellukutsumine.

Auhindade wäljaandmise kord Tartu näitusel.

Tartu Põllumeeste Seltsi juhatus on otsustanud näituse auhindade wäljaandmise korda muuta. Uue korra järele antakse auhindu wälja 6 kuu jooksul näituse lõpupäewast arwates. Selle aja jooksul wäljawõtmata auhinnad loetakse Seltsile annetatuks.

Uue korra järele on wõimalik ka seniste näituste auhindu ainult 6 kuu jooksul wälja wõtta.

MEIE LEHT ON LUGEJA SÕBER!

A. Torpatsi mööblitööstus.

Wäike oli praegune suure mööblitööstuse ja äri algus. Töötuse asutaja, kes ühtlasi ka praegune omanik, awas 1893. a. wäikese tisleri töökoja, kus töökas esialgu üksi, ning hiljem mõne abilisega. Osaw töö ja kindel edasipüüe wõimaldasid juba mõne aasta järele alguse teha wäikese töötusega ja kogunäri awada. Nii arenes wäikesest algatusest suurejooneline mööblitööstus. Ettewõte omab kaks maja, üks Elisabethi tn. 22, kus töötus asub ja Riia tn. 85 kauplus ja lao ruumidega.

Arist on saada ja tellimiste peale wõimalik walmistada kõiksugu mööbleid. Igasuguseid toa sisseseadeid kõige paremateks materjalideks, paremate meistrite walmistamisel, sünniwad kiiremas korras.

Kuna töö korralik ja heast materjalist, saab töötus laialdasi tellimisi üle riigi ning omalajal olid T. Torpatsi töötuses walmimud mööblid isegi Peterburi ja Riia turgudel otsitawad.

westamine, teatud asutuste wahel ärajagamine. Siin on tegemist keeruliste toimingutega, mida selgitamata jätame, kuna meil börsitehinguid wälismaade eeskujul ei toimita.

Üheks pankade tähtsaks tegewusharuks osutus juba keskajal kulla ja muude wäärtesemete hoiule wõtmine. Seda toimisid waremalt rahawahetajad ja kullasepad, kellel olid olemas wargus- ja tulekindlad hoiuruumid. Nüüdisaja pankadel on tihti wäärtasjade ja dokumentide hoidmiseks maa-alused teraskambrid, mis soowijatele wälja üüritakse. Nende teraskambrite wõtmetest on üks eksemplar panga käes, kuna teine teraskambri üürijale wälja antakse. Üksikult ei pääse teraskambri ehk „safe" juure ei pank ega üürnik, waid nad peawad safe luku awama ühiselt. Seega on saawutatud kindlustus, mille tõttu „safe"de tarwitamine on laialdaselt lewinenud. Wäärtpabereid deponeeritakse harilikult pankadesse lahtiselt, kuna nendega ühenduses on mitmed toimingud, nagu kupongide wäljalunastamine, tähtaegade silmaspidamine jne. Nii wõtab pank kõik wäärtpaberitega ühenduses olewad toimingud, nende walitsemise, kliendi soowi korral enda peale.

Wõttes wäärtpabereid jne. walitsemisele „lahtisesse depoossе", on pankadel harilikult keelatud, neile usaldatud esemeid enda huwides kasutada, neid müüa wõi wälja laenata. Nad on kohustatud täpselt samad esemed ja wäärtpaberid omaniku kasutuses hoidma. Toimib pankur wastupidiselt, rikkudes depoode puutumatust, on ta depoo omaniku usalduse wastaselt talitanud ja teda wõidakse karistada. Uuemal ajal on mainitud reeglit selles õttes muudetud, et pankadele lubatakse depoosse wõetud wäärtpaberite asemel omanikule tagasi anda ka teisi, mis aga samawäärtuslikud peawad olema. Näiteks, kui on panga poolt depoosse wõetud mingi ettewõtja aktsia nr. 1, wõib ta deponeerijale tagasi anda samasuguse aktsia, mille nr. on aga 2 wõi 3. Igatahes peab juba waremalt wastaw leping depoo omaniku ja panga wahel sõlmitud olema.

Suurima rahwamajandusliku tähtsusega on pankade õigus rahalisi hoiusumme hoiule wõtta. Mainitud hoiusumme wõetakse teatud tähtaegade peale, neid wõidakse aga ka pangalt tagasi nõuda igal ajal.

Rahasummasid hoiule wõttes muutub pank hoiusumma omaniku wõlgnikuks. Soowib aga ümberpöördult hoiusumma omanik omalt poolt pangalt jookswat krediiti, siis on tegemist k o n t o - k o r r e n t tehinguga. Konto-korrent-krediidi kindlustuseks nõuawad pangad harilikult oma klientidelt wekslite, wäärtpaberite ja muude wäärtesemete deponeerimist.

Pangad annawad ka krediite sellisel kujul, et nad krediidiwõtjal lubawad panga nimele weksleid wälja anda. Neid weksleid siis aktsepteerib pank, ja mainitud panga allkirjaga warustatud wekslite diskonteerimisega wõib krediidiwõtja endale raha muretseda.

Pankade depositiide käibimuse tähtsust üldrahwamajanduselе oleme juba nimetanud. Olemasolewad maksuwahendid on alalises ringwoolus, mille tõttu on wõimalik nende tulusam kasutamine. Suuri summasid, mis kasutult oleks maetud omanikkude peiduurgastesse, juhitakse pankade kaudu uute tarwitajate kätesse, kes neid majanduslikule tegewusele ka-

ja müüa wäärtpabereid ja kalleid metalle. Ostud peawad sammuti enne kindlustatud olema; wäärtpabereid ja metalle tohib ainult edasi müüa pärast seda, kui nad õõesti pangale on üleantud.

Wõtta kapitale hoiule ja ülekandmiseks.

Wäärtesemeid hoiule ja walitsemisele wõtta.

Keelatud on emissionpankadel:

1) Weksleid oma allkirjaga wälja anda (aktsepteerida).

2) Kaupasid ja wäärtpabereid enda wõi wõõra arwele aja peale osta ja müüa (termiintehingud) ehk niisugustele tehingutele garantiisid wälja anda.

Emissionpangad on kohustatud:

Pangatähtede ettenäitamisel wiimaseid kulla wastu ümber wahetama. Samuti on pank kohustatud rikutud pangatähti ümberwahetama, kui pangatähest suurem pool esitatakse wõi kui wäiksema poole esitamisel tõendada suudetakse, et teine pool häwinenud on. Kadunud wõi häwitatud pangatähtede maksmusetaks tunnistamist ei ole.

Edasi on pangad kohustatud iga kuu 7., 15., 23. ja wiimasel päewal oma aktiiwa ja passiiwa seisu „Riigi Teatajas" täpselt ettekirjutatud skeemi järele awaldama. Hiljemalt 3 kuud peale aasta lõppu tuleb awaldada täpne bilanss ning kulude ja tulude arwe. Peale selle on emissionpangad kohustatud maksma riigi-kassasse 5% teatud pangatähtede kontingendist.

Mis puutub pankade arenemisse, siis on nad oma praeguse kuju omandanud alles hilisemal ajal. Aga juba wanal- ja keskajal leiame rahaga tegelewaid asutusi. Pangad on oma nimetuse saanud laudadest, milledel rahawahetajad omad rahaanumad hoidsid. Oli niisugune rahawahetaja millegi pettuse wõi muu kuriteo korda saatnud, siis peksett tema rahawahetuse laud puruks. Seda purukspeksmist nimetati „bancorotto'ks", sellest ongi oma nimetuse saanud meie moodne pankrott.

Nagu öeldud, leiame rahaasutusi juba wanal ajal. Nii tegutsesid rahawahetajad Babüloonias, Kreekas ja Roomas. Rahawahetajad wõtsid ka rahasid hoiule ja andsid laenusid. Rahwasterändamise ajal need ärialad langesid unustusse. Ainult keskaja lõpu poole hakati jälle rahaasutusi ellu kutsuma. Alguses oli jällegi peategewuseks rahawahetamine, sest iga wäiksemgi riigikene omas erirahad. Kui keegi kaupmees tahtis teostada reisi wõi osta wälismailt kaupasid, pidi ta tingimata enne tarwiliste rahade saamiseks rahawahetaja poole pöörduma. Nii hakkasid rahawahetajad, alguses wäiksemal määral, siis aga järjest suuremas ulatuses rahasid wälja laenama.

Keskajal olid elukutselisteks rahawahetajaiks enamasti juudid, pärastpoole hakkasid ka itaallased seda ametit harrastama. Kuna paljud itaallased olid pärit Lombardiast, hakati ka rahawahetajaid warsti hüüdma lombardideks. Itaallaste tõttu on säilinud palju Itaalia sõnu, mis tarwitatakse weel praegugi panganduses ja kaubanduses. Geenuas nimetati rahawahetajaid juba 12. sajandil „bancherii'deks"; 13. ja 14. sajandil on itaallased paljudes Euroopa pealinnades pankuritena tege-

M. Jänese suuräri Tartus.

M. Jänese äril ei ole aadressi tarwis. Seda tunneb igaüks selletagi. Waadelgu ainult seda rahwamurdu, mis alaliselt liigub Kaubahoowis nr. 10—11—12 kohal. M. Jänese suuräri waateaknad on kujunenud alaliseks riidemoodide näituseks. Sel alal wöib ta eeskujuks olla paljudele. Siin osatakse öieti hinnata reklaami tähtsust ärielus.

Äri suurus üllatab. Sees keeb kui sipelgapesas. Rohkearwuline teenijaspersonaal peab pingutama, et rahuldada kõiki ostjaid, kes tungiwad ärri. Kõik on korraldatud eeskujulikult ja otstarbekohaselt. Iga kaubaliik oma kohal, eriti pakkimise osakond, nii et waatamatult suurele ostjaskonnale kaubatarwitaja rahuldatakse imekähku.

Äri sarnasele haljale oksale on wiinud omaniku M. Jänese suurepärane äritalent ja hea läbisaamine rahwaga. Poleks üllearune, kui peatuksime weidi äri ajaloolise külje juures.

M. Jänese kaupmehe karjäär algas 1885 a. Walgas F. Blohsti äri öpipoisina. Mõne aasta pärast on ta juba Tõrwas, aastal 1894 Tartus, kus asub Solowjewi riideärisse Kaubahoowis nr. 34. Samal peremehel oli weel abikauplus Kaubahoowis nr. 11.

Wiis aastat hiljem tunneb M. Jänes oma ala juba niiwõrd hästi, et otsustab astuda julge sammu: ta omandab oma peremehelt Solowjewilt selle abikaupluse Kaubahoowis nr. 11 ja paneb esimest korda oma riideäri käima. Tol ajal oli see suur riskeerimine ja peaaegu hulljulge samm, sest Tartu ärielu oli eranditult koondatud saksa ja wene rahwusest kapitalistide kätte.

Noor Jänes oli aga Solowjewi juures tegutsedes osanud enesele wõita laialise eesti seltskonna poolehoiu ja need tulid temaga mõne ärisse kaasa.

Kerge ei olnud eesti ärimehel end läbi lüüa, kuid et äri kõige peale waatamatult on tõusnud praeguse kõrguseni, siis tuleb selle saaduse põhjusi otsida tema harukordsest kaupmehe osawusest, sõbralikust ja ausast wahekorrast ostjaskonnaga ja otsalõpmata energiast.

M. Jänese äri teenus on ka see, et ilmasõja ajal tekkinud spekulandid ja juhusteotsijad riidekauba alalt kõik kadunud on.

Kui öelda, milliseid riidekaupu M. Jänese riideärist saada on, peab kindlasti ütlema — kõiki. Siit leiab omale wajalikud riided nii lihtne taluciit kui ka kõige peenem ja suurema nõudmisega daam. Pole weel iial kuuldud, et keegi oleks nurisenud M. Jänese kauba headuse ehk hinna pärast. Need saaduste kaks peanõuet on leidnud rahulolemise ka kõige nõudlikkumate kaubatarwitajate juures. Pole liialdud, kui öelda, et M. Jänese äri on teeninud Tartu äride peres omale täie õigusega esikoha, wõides olla paremaks eeskujuks paljudele teistele.

Tubakavabrik „Sultan-Flor" Tartus.

Tubakawabrik „Sultan-Flor" on kõige wanem tubakawabrik Eestis. Peale mõningate lühiajaliste seisakute algas wabrik uuesti tegewust läinud aasta sügisel, seekord täielikult eestlaste waldamisel ja rahwusliku kapitaliga.

Wabrik asub Tartus, Raekoja tän. 18, puuhoones. Ringkäigul mööda tööruume sümpatiseerib eriti eeskujulik kord ja puhtus, mis annab hea atestatsiooni korraldusele.

Töö wabrikus on wiimse wõimaluseni mehaniseeritud, mis lubab saawutada piinlikuma puhtuse. Paberosside toppimine sünnib uuetüübiliste toppimismasinatega, millede korraliku töötamise järele walwab eriteadlane meister. Samuti on ka tubakasortide segamine, see tubakasaaduse headuse ja maitse määramine, antud wiinud eriteadlase hoolde.

Wabrik annab praegu tööd 43 töölisele, kuid peale selle on wabrikuga otsekoheses ühenduses karbitehas, mis on antud eraldi ettewõtja kätte, kellele makstakse karbi pealt tüki wiisi. Selles tööstuses töötawad umbes 50 inimest, nii et kogu wabrikuga seotud tööliste personaal on 93.

Walmistab wabrik päewas kuni 800.000 paberossi ja selle saadused leiawad tarwitamist üle riigi. Kuna aga wabrik ainukene on Lõuna-Eesti kohta, siis on enesest mõistetaw, et suuremate transportkulude säästmiseks siinses rajoonis saadused erilise laia lewinemise ja suure nõudmise omandawad.

„Sultan-Flori" sortidest olgu nimetatud: „Concordia" — 20 tk. 35 snt.; „Omar" — 25 tk. 25 snt.; „Meedi" — 25 tk. 20 snt.; „Desti" 25 tükki 15 senti, ja spetsiüülilise aroomiga wiimseaja uudised „Miss" — 25 tk. — 25 snt.

Wabriku omanikkudeks on Juhan Aawik, Paul Ingermann, August Kullam, Johan Ossi ja Ed. Hold-Neumann.

Pilk meie maapõue varakambri

Ehkki loodus meie maapõue on wäga „tagasihoidlikult" paigutanud warasid — ei hõbedat, kulda ega kiwisiitt — ometigi on meil siiski „midagi".

Põlewkiwi, meie tähtsamat looduswara, kohtleb awalik arwamine ikka teatawa umbusuga: 10 aastat katseid, kuid . . . Lõppeks bensiiniwabrik — kes teab, ei usu! Ja siis lõppeks kui wabrikust asja ei saa, siis öeldakse: „Eks me ütelnud seda juba ette!"

Meie oleme kord juba niisugused, et meie põrmugi ei sütti oma põlewkiwist ja kiwiõlist. Meie näeme, kuuleme, kuid ei usu. Arwamisi oma hüwede kohta kuuleme waid wäljaspoolt. Nii märkis üks wäljamaa leht, et Eesti on praegu üks neid wäheseid riikisid, kus on käsil tööstusesse suuremate kapitalide investeerimine. Selle all oli mõeldud põlewkiwitööstust. Ka see fakt ütleb [illegible], et 1930. aastal tenisid enesele ja oma perele

2.450 inimest

põlewkiwi kaewandustes ülespidamise. Kui eelpoolmainitutele juure arwata fosforiidi kaewanduste töölised j. n. e., siis saame tööliswäe, mis ulatub 10.000 hinge suur. Kõik need elatawad end maapõue warade wäljakaewamisest — ning kui seda „midagit" ei oleks, oleks meie otsene tööpuudus poole suurem senisest. Nii peame arwestama oma maapõue waradega kui kõige faktiga. Need olemasolewad warad oleks: Põlewkiwi (Wirumaal), fosforiit, (Läänemaastes, Jõelehtme juures ja Jõgeva Tallinna ligidal), marmor (Wasalemma), kips, kriit ja tulekindel sawi. Esikohal oma tähtsuse ja tulususe poolest seisab põlewkiwi, mida meil leidub lõpmatult palju. Ja kui nurimused põlewkiwitööstuses annawad loodetud tulemusi, siis tulewiku Eestis köetakse — wõib olla isegi keedetakse ja küpsetatakse ning saadakse walgusenergiat põlewkiwi saadustest. Tähendatud tööstusalal arenewad tööd tanawu kewadel eriliselt suure hooga. Pannakse käima riigi bensiiniwabrik 4.000-tonnilise aastatoodonguga, mis kataks poole bensiini aastatarwitusest.

Ka „Goldfields Ltd.", mis inglaste poolt ehitatakse, peab saama walmis tänawu kewadel. Wabrik ehitatakse esialgu 250 tonni põlewkiwi läbilaskega päewas, mida kawatsetakse suurendada kuni 4.500 tonnile — päewas, kui ettewõte tasub. Nüüd kewadel saab walmis ka A.-S. „Kiwiõli" wabrik läbilaskega 500 tonni põlewkiwi päewas. A.-S. „Kiwiõli" produtseerib peamiselt toorõli. Tal on sõlmitud Raudteewalitsusega leping kahe aasta peale. (Wedurid wiiakse õlikütetele aegajalt üle, praegu köetakse enamuses põlewkiwiga).

Mis puutub põlewkiwi toodangu suurusse, siis on see kaswanud aast-aastalt.

1927. a.	397.619	tonni
1928. a.	446.117	„
1929. a.	517.653	„
1930. a.	497.963	„

Wäike osa sellest hulgast on läinud Wenesse, muu on tarwitatud kodumaal.

[illegible]ste maapõue warade hulk, mis 1930. a. jooksul wäljakaewetud, oleks:

Fosforiiti	4.831	tonni
Marmorit	49.627	„
Kipsi	1.963	„
Tulekindlat sawi	[illegible]	„

1[illegible]. a. toodetud fosforiidi hulk on märksa wähem kui 1929. a. oma. Just selletõttu, et tagawarad on suured ja põllumees rahanappuse tõttu on sunnitud wäetisainete ostmist piirama.

Nii ülewaatlik pilk meie „maaalustest".

wad. Järgmistel sajanditel on juba tegewad pankurite tsunftid „campsores", kaupmeeste tsunftide kõrwal, keda nimetati „mercatores'ideks". Kaubanduse arenemisega kaswas ka tarwidus rahaasutuste järele, neid hakati riikide ja linnade poolt asutama ühistegelisel ja muul alusel.

Kõige kuulsam keskaja pankadest oli „Casa di San Giorgio", missugune asutati Geenuas 1407. aastal. Siis asutati Weneetsias n. n. „riigi žiiro pank", „Banco di Rialto", 1587. a. Weel hiljem, 1694. a. asutati „Bank of England" aktsiaseltsina, selle asutajad said pangapriwileegiumi selle eest, et nad laenasid riigile 1,2 miljonit naelsterlingit.

Peale nimetatud pankade keskajal oli asutatud weel paljugi teisi. Need pangad olid alguses n. n. žiiropangad. Ettewõtjad ja ärimehed deponeerisid neis pankades kalleid metalle ja muid wäärtesemeid, mille üle neile panga raamatus awati konto. Omawaheliste maksmiste korral jäid deponeeritud summad puutumata, seewastu toimiti ülekandeid ühelt panga arwelt teisele. Seega olid panga kliendid moodsa arusaamise järele ühtlasi ka panga aktsionäärid. Neid nimetati „pangakodanikeks". Raskus seisis selles, et panga osanikud ainult omawaheliste tehinguid toimida wõisid, mis tähendas tegewuse kitsendamist. Teisest küljest seisis soodustus selles, et summad, milledega opereeriti, panga keldrites paigal seisid, mis nende kulutamist ja kaotsiminekut takistas. See oli tähtis, kuna noil aegadel transport wäga tülikas ja röövlite tõttu hädaohtlik oli.

Keskajal tegi rahade mitmekesidus kaubandusele suuri takistusi. Iga wäiksemgi riik omas erirahad, millede liikumisraadius oli wäga piiratud. Ei olnud haruldased juhused, et riigiwõimud, kes raha wäljaandsid, wiimaseid alawäärtuslikust metallidest walmistasid, neid seega wõltsides. Mõne aja pärast kõrwaldati need alawäärtuslikud rahad liikumisest ja ainult nende metallwäärtus tasuti, asendades neid uute, samuti alawäärtuslike kõrge kursiga rahadega. Niiwiisi toimisid würstid ja riigiwalitsejad, et endale rahwa kulul wõimaliku suuri tulusid hankida.

Selle tagajärjel tekkisid maksurasksused, kuna uute rahade wastu puudus usaldus ja ka keegi ei teadnud, kui kaua raha seaduslik wäärtus alal hoidub. Niisugustes oludes oli laialdane kaubandustegewus, eriti läbikäimine wäismaaga, wõimata.

Nende pahede kõrwaldamiseks asutati pangad. Pankade abil oli wõimalik teostada maksusid püsiwal alusel, mis oli rippumata liikwel olewate rahade kursiwäärtusest. Näiteks tarwitas Hamburgi žiropank oma tehingutel wäärtusüksuse „mark banco", mille aluseks oli teatud hulk puhast hõbedat. Mainitud „mark banco" oli seega arweüksus, mille abil wõis toimida äritehinguid, ilma, et pooled kursikaotuse riski oleks sanda tarwitsenud.

Oma tehingute kindlustuseks deponeerisid panga kliendid hõbedat kangides wõi rahas, mille wäärtus tema puhta hõbeda sisalduwuse järele arwestati. Ka inglise naelsterlingid ei olnud alguses lõödud münt, waid kaalule põhjenew arweüksus, mille järele arwestati ärilistel tehingutel. Selle seadeldise põhjal toimiti maksmised kaubtidi teel, toetades pangas olewate kindlustustele ja seda kergendust kasutati selleks, et kaugemal asuwad kaupmehed oma maksmisi toimetasid „pangakodanike" nimele, kes omawoliste ülekandmistega arwed ära õiendasid. Nii saawutasid pangad tähtsuse, mis ulatas ka kaugematesse wäismaadesse.

Edaspidine pankade areng toimus nüüd sel kujul, et äritehingutest hakkasid osa wõtma, peale n. n. pangakodanike ka laiem publik, kuna ka kõrwalseiswailt isikuilt depositiite wastu wõtma hakati. Seega arenesid pankade „depositiitide tehingud" ja pangad laienesid üldisteks hoiukassadeks. Seega kogunesid pankade keldritesse suured rahatagawarad. Et need rahatagawarad kasutult ja intresse kandmata pangakeldrites ei wedeleks, hakati neid laenude kujul liikwele laskma. Oletati, et depositiitide omanikud waewalt kõik korraga oma rahasid tagasinõudma tulewad ja et lühikese aja peale maksujõulistele wõlgnikele antud laenud, mis kindlustatud wõlakohustustega — wekslitega — ei ole sugugi halwemad, kui puhas raha. Kuid sellise tegewusega saawutatud tulu on wäga kasulik pangale endale, kui ka üldisele rahwamajandusele. Rahad on püsiwalt liikumises ja wõiwad panga kaudu ärimeeste kätesse toimetatud saada, kes neid majanduslikuks tegewuseks tarwitawad ja kasutawad.

Wabade rahawahendite tarwitamine, wekslite ülesostmine kujunes pangategewuse haruks, mida diskonttehinguks nimetame. Järgmine aste pankade arengus oli raha asendamine pangatähtedega, milledel märgitud rahasummat pank oli kohustatud igal ajal pangatähe nastu wälja maksma. Kui pank omas küllaldase usalduse, wõisid mainitud pangatähed täiesti raha aset täita. Kuid mindi weel kaugemale. Hakati pangatähti wäljaandma rohkem kui oli olemas pankadel metallraha ja muid kindlustusi. Seda wõis teha, kuna oli tähele pandud, et alati ainult wäike osa pangatähtedest wäljamaksmiseks puhtas rahas esitati. Seetõttu ei olnud tarwis kõike summat, mis wäljaantud pangatähtede kujul, puhta rahana pangas hoida.

Kuid sellise tehinguga saawutab pank suuri summe, millede eest ta ise intresse ei tarwitse maksa ja milliseid tal tegelikult endal ei olegi. Neid summe wäljalaenates oma klientidele, wõtab ta aga intresse. Seega asutub pangatähtede wäljaandmine heaks äriks pangale. Sellest kujunes moodne pangandus, mille abil üldine rahwamajandus oma praeguse täiuseni on arenenud.

Nagu juba ülal tähendasime, toimisid pangad alguses ülekandmisi ühe kliendi arwelt teisele. Seda laadi tehinguid olewat tarwitatud juba wanas Roomas. Edasi toimiti seda keskajal, eriti 17. sajandi alguses peale, suurte pankade tekkimise järele. Kuid uute maksuwahendite, nagu wekslite, tšekkide ja pangatähtede ilmumise järele, ei omanud n. n. žirotehingud enam nii suurt tähtsust. Uuemal ajal on asutatud Saksa- ja Inglismaal n. n. „Clearingasutused", milliste tegewus on rajatud žiroliikumise põhimõtetele, seda täiendades ja parandades. Need on asutused, kelle kätesse koondub maksuwahendite, wekslite, tšekkide ja aga ka aktsiate ja igasuguste wäärtpaberite, mis kaubeldud börsidel, ar-

Uus määrus kauplemisaja kohta.

Tallinna linnawolikogu wiimasel koosolekul wõeti peale pikki waidlusi wastu uus määrus kauplemisaja kohta Tallinna linnas.

Uus määrus on sisult järgmine:

§ 1. Käesolewa määruse alla kuuluwad kõik kauplused ja äriettewõtted, wälja arwatud raudteejaamade ja laewade einelauad ja kauplemine turgudel. Wõõrastemajade suhtes käib käesolew määrus ainult einelauas kauplemise kohta.

§ 2. Äripäewadel, wälja arwatud selles määruses ettenähtud erandid, wõiwad kauplused ja äriettewõtted kauplemiseks awatud olla: a) 1. maist kuni 1. oktoobrini kella 8 kuni kella 17 ja b) 1. oktoobrist kuni 1. maini kella 9 kuni kella 18.

I ja II järgu äritunnistustega toiduainete kauplused wõiwad äripäewadel kauplemiseks awatud olla: a) 1. juunist kuni 1. sept. kella 8 kuni kella 17 ja b) 1. septembrist kuni 1. juunini kella 9 kuni kella 18.

Pagari- ja kondiitriäridel on kauplemine lubatud äripäewadel kella 7 kuni kella 19.

Suurel-laupäewal, Suwistepühade-laupäewal, Jaani-laupäewal, Jõulu-laupäewal ja Wana-aasta wiimasel päewal on käesolewa paragrahwi põhjal kauplemiseks awatud kauplused ja äriettewõtted, wälja arwatud pagari- ja kondiitriärid, kus kauplemine lubatud kuni kella 17.

§ 3. Pühapäewadel ja riiklistel pühadel (Uus aasta, Kolmekuningapäew, Iseseiswuspäew, Palwepäew, Suurreede, Kewade-pühad — 3 päewa, esimene mai, Ristipäew, Suwistepühad — 3 päewa, Jaanipäew ja Jõulupühad — 3 päewa; R. T. nr. 155/156 — 1922. a.) on kauplustel ja äriettewõtetes kauplemine keelatud, wälja arwatud selle määruse järgnewates paragrahwides otsekohe ettenähtud erandid.

§ 4. III. järgu äritunnistustega toiduainete kauplustes ja wiirtspoodides, kui neis ei leidu müügil olewas kaubas riiet, nahka, jalanõusi, rauakaupa ja alkoholisi jooke, wälja arwatud õlu, on kauplemine lubatud:

a) äripäewadel kella 6 kuni kella 18 ja

b) pühapäewadel ning pühadel, wälja arwatud Uus aasta, Jaanipäew ning Jõulupühade esimesel päewal — 1. oktoobrist kuni 1. aprillini kella 7 kuni kella 10. hom. ja 1. aprillist kuni 1. oktoobrini kella 6 kuni kella 9 hom. ilma palgateenijateta.

Samadel aegadel ja tingimustel on lubatud kaubelda ka tarwitajateühisuste toiduainete kauplustes, kui neis teenijate tööaeg wahetusega normeeritud, samuti toiduainete kauplustes, kus kõrgem kui III. järgu äritunnistus, on tingitud ainult õllemüügi loast; wiimastes on kauplemine pühapäewadel ja pühadel lubatud ilma palgateenijateta.

Pirital (linnapoolses osas) on kauplemine lubatud äripäewadel kella 7 kuni kella 19 ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud Kewade-, Suwiste- ja Jõulupühade esimesel päewal, kella 8 kuni kella 10 hom. ja kella 15 kuni kella 18 päewal ilma palgateenijateta.

Suurel-laupäewal, Suwistepühade-laupäewal, Jaani-laupäewal ja Wanaaasta wiimasel päewal on käesolewa paragrahwi põhjal kauplemiseks awatud kauplustes kauplemine lubatud kuni kella 17.

§ 5. Alkoholiliste jookide müügiõigusega trahteriasutiste (§§ 6 ja 7) kauplemise aja suhtes on pühad jagatud kahte liiki: esimene liik — Palwepäew, Suurreede, Kewadepühade esimene päew, esimene mai, Suwistepühade esimene päew ja Jõulupühade esimene päew, ning teine liik — kõik esimesse liiki mitte kuuluwad käesolewa määruse § 3. loetletud pühad ja pühapäewad.

§ 6. Alkoholiliste jookide müügi seaduse §§ 4 ja 35 korras kauplemiseks luba saanud õllepoodides on kauplemine lubatud äripäewadel kella 9 kuni kella 23 ja pühapäewadel ning pühadel, wälja arwatud käesolewa määruse § 5 tähendatud esimese liigi pühad, kella 12 kuni kella 23.

Samas korras luba saanud weinikauplustes kohaltarwitamiseks on kauplemine lubatud äripäewadel kella 9 kuni kella 24 ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud käesolewa määruse § 5. tähendatud esimese liigi pühadel, kella 12 kuni kella 24.

§ 7. Trahteriasutised, kus müügil alkoholilised joogid, on awatud:

a) I. järgu trahteriasutised, samuti ka ainult weini- wõi õllemüügi õigustega trahteriasutised, mis kuuluwad I. järgu äritunnistuste (lisa ärimaksu seaduse § 449 juure I. järk p. 9) alla, äripäewadel kella 10 hom., kuni kella 1 öösel ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud käesolewa määruse § 5. tähendatud esimese liigi pühadel, kella 12 päewal kuni kella 1 öösel; alkoholiliste jookide müük peab lõppema kell 24;

b) II järgu trahteriasutised, samuti ka ainult weini- wõi õllemüügi õigustega trahteriasutised alama kui I. järgu äritunnistustega, äripäewadel kella 9 hom. kuni kella 24 ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud käesolewa määruse § 5. tähendatud esimese liigi pühadel, kella 12 päewal kuni kella 24; alkoholiliste jookide müük peab lõppema kell 23;

c) III. järgu trahteriasutised äripäewadel kella 9 kuni kella 23 ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud käesolewa määruse § 5. tähendatud esimese liigi pühadel, kella 12 kuni kella 23; alkoholiliste jookide müük peab lõppema kell 22;

d) I. ja II. järgu trahteriasutised, mis asuwad raioonides, mis wabariigi walitsuse poolt wastawate seaduste põhjal kuulutatud suwitusraioonideks, äripäewadel 1. maist kuni 1. oktoobrini kella 11 hom. kuni kella 2 öösel ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud käesolewa määruse § 5. tähendatud esimese liigi pühadel, kella 12 päewal kuni kella 2 öösel; 1. oktoobrist kuni 1. maini äripäewadel kella 10 hom. kuni kella 1 öösel ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud käesolewa määruse § 5. tähendatud esimese liigi pühadel, kella 12 päewal kuni kella 1 öösel; alkoholiliste jookide müük peab lõppema üks tund warem ajutise sulgemist;

e) wõõrastemajade juures asuwates einelaudades wõib kaubelda ka käesolewa määruse § 5. tähendatud esimese liigi pühadel mitte üle 15 tunni öö-päewa kohta (Normaal-puhkeaja seaduse § 7), ilma alkoholiliste jookideta (Piirituse ja alkoholiliste jookide müügi seaduse § 37);

f) punktides a, b, c ja d nimetatud asutistes wõib kaubelda ilma alkoholiliste jookideta ka suwistepühade esimesel päewal, samal ajal, kui nad awatud pühadel.

§ 8) Alkoholiliste jookide müük wäljawiimiseks wõib sündida trahteriasutistes ainult äripäewadel kuni kella 17.

§ 9. Ilma alkoholiliste jookide müügiõiguseta trahteriasutised, kellel on I. järgu äritunnistus, wõiwad kaubelda äripäewadel ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud Kewade- ja Jõulupühade esimesel päewal, kella 9 kuni kella 24.

Kõik wähema kui I. järgu äritunnistusega warustatud ilma alkoholiliste jookide müügiõiguseta trahteriasutistel on lubatud kaubelda äripäewadel ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud Kewade- ja Jõulupühade esimesel päewal, kella 7 kuni kella 22.

Ilma alkoholiliste jookide müügiõiguseta trahteriasutised, äritunnistuse järgu peale waatamata, mis asuwad Narwa maanteel, alates kitsaroopalise raudteest Kadrioru poole, Pirita teel, Weizenbergi uulil, Koidula uulil — Narwa maantee ja Põska uuli wahel — ja Põska uulil — Koidula uuli ja Narwa maantee wahel, — on lubatud kaubelda äripäewadel, pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud Kewade- ja Jõulupühade esimesel päewal, kella 9 kuni kella 24.

Märkus: Kondiitriäribes, kus müüakse toiduaineid kohaltarwitamiseks, ei ole kauplemine lubatud Suwistepühade esimesel päewal (R. T. nr. 57 — 1931. a. seadus nr. 385).

§ 10. Suurel-laupäewal ja Jõulu-laupäewal on kauplemine kõikides trahteriasutistes lubatud kuni kella 17.

§ 11. Trahteriasutised, kui nad sisemiselt ühendatud on muu liiki kauplustega, alluwad kauplemisaja suhtes määrusele, mis ette nähtud kauplusele, millega trahteriasutised ühendatud.

§ 12. Kioskides, kus ainult karastawate jookidega, puuwiljaga, maiusasjadega, küpsistega ja paberossidega ja tikkudega kaubeldakse, on kauplemine lubatud äripäewadel ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud Kewade- ja Jõulupühade esimesel päewal: 1. maist kuni 1. oktoobrini kella 10 kuni kella 22 ja 1. oktoobrist kuni 1. maini kella 7 kuni kella 19; pühapäewadel ja pühadel ilma palgateenijateta.

Kioskides, mis asuwad Narwa maanteel, alates kitsaroopalise raudteest Kadrioru poole, Pirita teel, Weizenbergi uulil, Koidula uulil — Narwa maantee ja Põska uuli wahel ja Põska uulil — Koidula uuli ja Narwa maantee wahel on lubatud kaubelda 1. maist kuni 1. oktoobrini kella 11 kuni 23 ja 1. oktoobrist kuni 1. maini, wäljaarwatud Kewade- ja Jõulupühade esimene päew, kella 9 kuni kella 21.

§ 13. Ajalehtede ja ajakirjade müük linna piirkonnas on lubatud äripäewadel, pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud Kewade-, Suwiste ja Jõulupühade esimesel päewal, kella 7 kuni kella 22. Suurel-laupäewal, Suwistepühade-laupäewal, Jaani-laupäewal ja Wana-aasta wiimasel päewal on kauplemine lubatud kuni kella 17.

Rahwa koswiibimise kohtades, nagu teatrites, kinodes, hippodroomil, spordiplatsidel, kohwikutes, restoraanides, raudteejaamade ning sadama ooteruumides jne. wõib ajalehti ja ajakirju müüa nii kaua, kui need kohad rahwale awatud.

Samadel aegadel on lubatud kaubelda alalistel ajalehtede ja ajakirjade müügikohtadel ka paberossidega ja tikkudega.

§ 14. Lillekauplustes on kauplemine lubatud: äripäewadel § 2 määratud ajal ja pühapäewadel ja pühadel, wälja arwatud Kewade-, Suwiste- ja Jõulupühade esimesel päewal, 15. oktoobrist kuni 15. aprillini kella 10 kuni kella 13 päewal ja 15. aprillist kuni 15. oktoobrini kella 9 kuni kella 12 hommikul, ilma palgateenijateta.

Üle 100.000.000 sendi...

Mõtleva inimaju suurim saavutis häda ja puuduse kaotamiseks, millega ähvardab perekonna toitja surm on — **elukindlustus.**

Elukindlustus on ideaalseim kokkuhoiu viis.

Ta kohustab isikut alatasa kontrollima väljaminekuid ja vältima väikesi pillamisi. Nii koguneb elukindlustaja vanaduspäeviks kindlustusseltsis kaunike kapital. Selle kapitali kasvamisega kasvab ka koguja ise järjekindlalt enam ja enam korralikule elule ja kokkuhoiule.

Odavamaid ja soodsamaid elukindlustuse tariifid omab Eestimaa Kinnitus A.-S. „EKA“.

„EKA“ juhib juba mitu aastat elukindlustuse arengut Eestis,

omades kõige rohkem jõusolevaid elukindlustus-lepinguid.

„EKA“ kirjutab praegu oma elukindlustus-poliisi

numbreid viie numbriga, s. o. üle 10.000.

„EKA“ 1930 aasta preemiate saak ületab 100.000.000 senti.

„EKA“ vastutussummad ületavad 100.000.000 senti.

Seda hiiglaedu põhjustavad:

„EKA“ odavaimad preemiamaksud, suur kapitali kindlus, kiire ja soliidne asjaajamine.

Suurel-laupäewal, Suwistepühade-laupäewal, Jaani-laupäewal, Jõululaupäewal ja Wana-aasta wiimasel päewal on kauplemine lubatud kuni kella 17.

§ 15. Teatrites ja kinoruumides, spordiplatsidel, hippodroomil, näitustel jne. asuwates kioskides, kus kaubeldakse ainult karastawate jookidega, puuwiljaga, maiusasjadega, küpsistega ja paberossidega ning tikkudega, on kauplemine lubatud igal ajal, pühade peale waatamata, millal need kohad on rahwale awatud.

§ 16. Näitustel ja heategewa otstarbega näitemüükidel on kauplemine lubatud igal ajal, pühade peale waatamata, kuid kauplemine ei tohi kesta üle 12 tunni öö-päewa kohta.

Samuti on lubatud kaubelda ka bensiiniautomaatkioskides, kus autodele nende jooksuaks tarwiduseks bensiini ja määrdeõlisid müüakse, kusjuures iga bensiini automaatkioski omanik on kohustatud linnawalitsusele teatama oma kioski lahtiolekuaja.

§ 17. Palgalise teenija tööaeg kauplustes ja äriettewõtetes ei tohi kesta üle 8 tunni.

§ 18. Alaealistele 14—18 a. wanuseni teenijatele töötamine kauplustes ja äriettewõtetes on lubatud: a) kuni 16. aastastele — mitte üle 4 tunni päewas, b) 16 kuni 18 aastastele, kes koolis käiwad wõi hariduse omandamisel edasi õpiwad, mitte üle 6 tunni päewas.

Koolikohustuslikke lapsi wõib wõtta palgalise ametisse ainult koolitööde waheaegadel. Erandjuhtumistel on linnakoolivalitsusel õigus lubada koolieelisele lapsele pidada palgalist ametit, kui see korralikku koolistäimist ei takista.

§ 19. Tööaja algus määratakse tööandja ja alaealise teenija wanemate wõi eestkostjate omawahelisel kokkuleppel.

§ 20. Üle kahekja tunni päewas kauplemiseks awatud kauplustes ja ettewõtetes peab palgalistele teenijatele wähemalt kaks (2) tundi, teistes kauplustes mitte wähem kui pool (½) tundi päewas lõunawaheaega antama.

§ 21. Käesolew määrus peab olema wälja pandud igas kaupluses ja äriettewõttes nähtawal kohal.

§ 22. Käesolewa määruse wastu ekstijaid karistatakse Rhl. trs. § 29 põhjal.

§ 24. Käesolew määrus astub jõusse kaks nädalat pärast tema awaldamist „Riigi Teatajas“.

Muutus Wene majanduspoliitikas.

Oma lehe eelmises numbris kirjutasime Moskwast saabunud teadete alusel Wene dumpingu lõppemiswõimalusest, põhjendades seda arwamust mõningate Wenemaal ilmnenud asjaoludega.

Nagu Washingtonist saabunud teated kõnelewad, on sealsetes walitsuse ringkondades mõnede sümptoomide järele aimud sõisukohale, et Wenemaa warsti lõpetab oma majanduslikn sõja teiste riikide wastu. Nagu mõnede telegrammide järele otsustada wõib, näiwat Nõukogude wõimud soostuwat ühinema rahwuswaheliste lepingutega, tahtes korraldada maailmaturu olusid ja wäljaweo hiidu. Samuti tahtwat Wenemaa asuda tööolude korraldamisele oma riigis.

Ühtlasi arwatakse, et Wenemaa wõidab dumpingu lõpetamisega usaldust ärimaailmas.

Kui weel arwestada Litwinowi awaldusega Genfis, kus ta kõneles majanduslikn nonagressiooni (mittekallaletungi) lepingu sõlmimisest, wõib nähtawasti kiiri sodata mingit muutust Wene majanduspoliitikas.

VALISMAADE MAJANDUS.

Võitlus õliväljade pärast.

Mossul jälle päewakorras.

Vene nafta turgu kaotamas.

Nagu Londonist teatatakse, on Iraki Petroliumi Selts sõlminud Palestina walitsusega tähtsa lepingu, mille järele seltsil on õigus ehitada eriline torustik petroliumi edasitoimetamiseks Haifasse. Palestina territooriumil asuw osa torustikust langeb 70 aasta pärast walitsuse omanduseks, kuid seltsil on ütlasi õigus pikendada kontsessiooni edasi 70 aastaks. Seltsile on lubatud petroliumi ja õlide wabastamine tollidest ja maksudest ning oma sadama ehitamise õigus. Lisaks sellele on sel tarbekorral õigus saada pandiks riigile kuuluwaid maa-alasid.

Teatawasti on Mesopotaamia õliväljad

ihaldatuimad maailmas,

sest nende tootmiswõimalusi arwestatakse 20 milj. tonnile aastas, mis tähendaks peaaegu 10% kogu maailma toodangust.

Enne sõda oli Deutsche Bank'il laialdased Iraki petroliumi kasutamisõigused, mis pärast sõda jagati wanade partnerite Shell & Co, Anglo Persian Oil Co, Prantsuse rühma, mille taga seisab walitsus ning Ameerika Standart Oili wahel. Loomulikult tunnewad waid prantslased huwi Iraki õliväljade sulgemise wastu, kuna Shell ja Standart Oil neid praeguse ülejooksuktsiooni juures neid ainult reserwidena kasutada wõiwad. Seda olukorda kasutas üks uus selts, British Oil Develoment Co, mis oli ühenduses ühe Schweitsi-Prantsuse, ühe Itaalia ja ühe Saksa rühmaga. Ka see nõudis oma osa Iraki petroliumist ning pöördus mitmete kaebustega Rahwasteliidu poole, milledes selgitas, et Iraki Petroliumi Selts ei ole kinnipidanud termiinidest ja seega kontsessioon tühistamisele kuulub. Iraki walitsuse keeldumine kontsessiooni ülesütlemisest seiswat aga wastolus Rahwasteliidu mandaadis kindlustatud majandusliku iseõigusliusega.

Oma wastuses juhtis Inglise walitsus tähelepanu sellele, et Iraki Petroliumi Selts oli inwesteerinud juba umbes

10 miljoni Saksa marka

ja läbiwiinud puurimistöid, mis ületawad enam kui 5 korda lepingus kokkulepitud määra. Rahwasteliidu mandaatkomisjon aga ei leidnud selgetust rahuldawaks. Mõni aeg hiljem teatatigi eelpoolmainitud lepingust Iraki Petroliumi Seltsi ja Palestina walitsuse wahel.

Mõju oli waldaw. British Oil Development Co. on oma osaniku Agenzia Generale Italiana di Petrolio läbi esitanud proteste Prantsuse, Ameerika Ühendriikide, Briti ja Iraki walitsustele.

Ka Nõukogude Wenemaa tunneb tõsist rahutust, sest soodustuste andmine Iraki õliväljade kasutamiseks ähwardab rõõwida Wenemaalt suure osa selle õlitoodete turgusid.

Nagu sellest näha, kujundab Mossuli õlikõsimus endiselt endast esimese järgu rahwuswahelise komplikatsiooni.

*

Mäletatawasti oli kindral Laidoner omal ajal Rahwasteliidu esindajana Mossulis nurimas tolle komplitseeritud küsimuse lahendamiswõimalusi.

POOLAST.

Poola-Prantsuse raudteeseits.

Pariisis konstitueeriti raudteeseltsi „Haute Silesie — Mer Baltique" nõukogu. Seltsi põhikapital moodustab 15.000.000 franki. Subskriptsiooniga wõtab osalt Riigi Majanduspank, osalt prantsuse grupp osa. Nõukogusse on Prantsusmaa poolt walitud presidendina Charles Laurent, end. Prantsusmaa saadik Berliinis, tuntud prantsuse rahanduskegelane Jacques de Neuflize, Koehl, Banque des Pays du Nord direktor ja t., Poola poolt kindral Górecki, Riigi Majanduspanga president, Czapski, direktorid Galecki ja Buszynski.

Lähemal ajal sõidawad prantsuse konsortsiumi esindajad Warssjawi, et läbirääkimisi miljardlaenu kohta Ülem-Sileesia-Gdynia sõemagistrali ehituse lõpulewiimiseks pidada. 18. aprillil k. a. kawatseti nende läbirääkimistega lõpule jõuda.

Walitsuse hinnaalanduste aktsiooni lõpp.

Jaanuari keskel k. a. walitsuse poolt ettewõetud hindade alandamine hakkab juba lõpule jõudma. Kahe kuu jooksul on korda läinud seismapanna esimesjärgu tarbeainete hindade langemist ja tööstushinnad lähendada põllumajandussaaduste hindadele. Tuleb allakriipsutada, et alanesid samuti kartelliseeritud tööstusartiklite hinnad, nii näiteks alandati kunstwäeliste hinnad 11—12%, tekstiilsaaduste — 10—25%, sõe — 3—5%, rauа — 3%, nafta saaduste — 3—5%, rotatsioonpaberi — 4—5% wõrra jne. Tuleb allakriipsutada, et seda Poolas liihkese aja jooksul saawutati ja seda ilma administratsiooni waheleseganiseta, waid ainult wastawate läbirääkimiste teel ühiste tööstus- ja kaupmees-organisatsioonega, samuti awaliku arwamise mobiliseerimisega, mis täiesti walitsuse seisukohta kaitses.

LATVIAST.

Sead Wenemaale.

Ka Latwia müüb eksportkrediidi alusel sigu Wenemaale. Wolmari tapamaiad ja Tarwitajate keskühisus „Konsums" sõlmisid lepingu 13.000 tõnemise wäljaweeks Nõukogude Wenemaale.

Bata wastu.

Latwia soim wõttis wastu seaduse jalanõudega kauplemise kohta. Seaduse järele ei lase tolliametid müügile selliseid jalanõusid, mille walmistamisel on tarwitatud paberit, pappi wõi teisi surrogaate.

Näituse-pawiljone tuleb juure.

Uusi pawiljone hakkawad käesolewa aasta näituseks ehitama osaühisus „Sawi", kes tuliaw oma ahjude, ahjupotide ja sawinõudega ja kaubamaja „Farmer"; wiimane ehitab oma hollandi farmi tüübilises pawiljonis miimesuguseid piimaliike, piimasaadusi ja mõdusi sellel alal.

Savitööstus a-s. „Savi"

Tallinn, Väike Pärnu maantee 21, telef. (2)21-75.

Müügil: oma tööstusest igasugu ahjutarbeid wõistlemata heduses. **Ahjupotid:** glasuuritud, pruunid, rohelised, sinised, kollased, beeshid, sinthallid, lillad, hallid, punased jne. **Ahjukivid, ahjusavi. Plekkahjud,** praeahjud, tahmaukseid, pliidiukseid, pliidi weekatlad. **Malm-kaubad:** pliidiplated, restid, siibrid, pesukatlad j. m. wabriku hinnaga.

Valmistab ehitustele: ahje, kaminaid, pliite jne. **täielise vastutusega töö headuse eest. Parandustööd** kiiresti ja asjatundlikult.

Eelarved ja asjatundlik nõu tasuta.

A-s „Sawi" on püüdnud alati teha head tööd, olgu see kallihinnalisem kamin wõi wähem parandustöö. See põhimõte on wõimaldanud meie töötoodangut aastast-aastasse suurendada ja ikka uusi ärisõpru wõita.

Lusher & Matieseni veinitööstus.

Wana wein

on kõrgelt hinnataw. Lõunamaistel weini kodumaadel püüab iga weinifirma oma iga pikendada, tõstes sellega oma saaduste wäärtus. Nimi on see, mis maksab. Suur tagawara on see, mis tõstab firma renommeed. Sellelt seisukohalt wäljudes peame Eesti tööstustest eriti mainima

Luscher & Matieseni

weinitööstust.

Toompea ajaloolisesse keldrisse on mahutatud kõhukad waadid, mis sisaldawad 250.000 l. oma headuse poolest kuulsaid weine. Siin toimub „wanamemise" protsess loomulikku teed, wein seisab waheldumisi mitmesugustes temperatuurides, et pärast „küpsena" turule tulla.

Teatawasti mõjub lüg wärske wein halwasti inimorganismile. Kuna eelpoolmainitud firmal tagawarad suurimad kogu Eestis, wõib ta lasta weine turule alles kaheaastaselt — milline on minimaalne määr. Kuid tööstusel leidub silmapaistew hulk palju wanemaid weine.

Pärast Prantsuse-Eesti rewideeritud kaubalepingu jõustumist langes toll wälisweinidelt ning mõjutas hindu siseturul. Arusaades muutunud konjunktuurist alandas Luscher & Matiesen oma weinide hindasid 20% wõrra, suurendades ühtlasi pudelite mahtu.

Nii wõime saada pehmet walget „Dessert-weini" — märk, mis on suurepäraselt läbilöönud — 2.25 sendiga kogupudeli. Kuulus „Parsak", mis oma kwaliteediga walmistab suurt peawalu wälisweinide esitustele, maksab niisama palju. „Concordia" shampanjat saab 4 krooniga pudeli. Kes keelab pühadeks shampanjakorkide paukumise!

Konjakid sundawad teatawasti wõistelda wälismaa omadega. Nende rekommandeerimine oleks üleliigne, sest kwaliteedikaup on juba nii ku i nii läbilöönud. Imelik on waid mõelda, et kodanik wõib sellise joogi kogupudeli saada juba 3 krooniga!

Soomes, keeluseaduse maal, tahetakse anda weinimüügi wabaduse. Wein on filosoofide joog, ta ei tee lärmajaks, annab waid meeldiwa meeleolu. Wein ei ahwatle kuritegudele, ta on mõnegi hea asja algatajaks. Joogem seepärast ennem weini kui walaet napsu!

10 a. juubel.

Neil päewil möödus karastawate jookide tööstusel „Wellamo" 10 aastat, kui tööstus eelmainitud nime all oma äriliit tegewust algas. Tööstus on ajutatud 1921. a. hra J. Flossi poolt, kes omab limonaaditööstuse alal laiad kogemused ja pikemaajalise praktika, kuna warematt on töötanud Wenemaal jne. Algpäewil kapitali wähesuse tõttu praegune tööstuse omanik oli sunnitud koostöötama kaas-äriosanikkudega, kuna nüüd — tänu energilisele tegewusele ja püüdmisele tahtejõule — täiesti iseseisew on.

Algul tööstus asus Juhkentali tänawal, sealt toodi üle Klaasingi tänawale, kus asus kuni oma majja üleminekuni. Uus hoone püstitati Heeringa tänawale, mille walmides käes olewa aasta algul tööstus asus oma majja. Uus hoone on igati nägus ja awar ehitus.

Kõige all asuwad õllekeldrid ja laoruumid. Alumisel korral tööstusruumid, laboratooriumi jne. Ülemistel kordadel eluruumid. Tööstuse sisseseade on moodne, töötamine sünnib automaatsel teel. Kuna tööstuses eeskujulik kord ja puhtus walitseb ja kauba kwaliteedile eriti rõhku pannakse, on tööstuse saadused igalpool tuntud ja nõuetawad.

Iseäranis erijook „Citro", milline walmistatakse sidrunitest.

Tähelepanu äratawad keldrites suured tagawarad mariakeediseid.

Ka Tartu „Liwonia" õllewabriku esindus on tööstuse juures.

Waatamata praeguse aja majanduslikule kitsikusele ja terawale konkurentsile, eriti suuremate tööstuste poolt, on ettewõte edukalt töötanud. Soowime omaltpoolt, et juubilar ka tulewikus samases suunas edasi areneks.

Tegew toimetaja: Toivo M. Heinz.
Wastutaw toimetaja: W. Siimann.
Wäljaandja: Kirjastusühisus „Uku".

„Seltskondlik Maja"

Aia tän. 12. Merepuiestee 8.

SUWEAED

Lõunad kella 1—5, à la carte igal ajal.

Saalid ja kabiinid pidustusiks.

Esinduse ülemineku puhul odavasti **müüa** uued:

OPEL kaheistmeline sportauto 20 h.-j.

OPEL neljaistmeline „ 20 h.-j.

Lähemaid teateid annab:

kaubanduskontor

Feldt & Hoessel

Tallinn, Lembitu 7-b, kõnetr. 211-76.

Vorstitööstus Vorstitööstus

O. Lätlane

Liivalaia 38. Kõnetr. (2)16-26.

Suures valikus kõiksugu **vorste, sinke, ribisi** ja **teisi lihasaadusi.**

Alati kõrgeväärtuslik kaup. Mõõdukad hinnad.

Müük suurel ja väiksel arvul.

Tellimiste peale kauba kohalesaatmine kiire ja korralik.

„Tallinna Teataja"

tellimisi

võtavad vastu kõik postiasutised.

Vormi- ja erariiete tööstur

Joh. Vahter

Rataskaevu 9—4.

Kõnetraat 431-07.

Esimeseklassi kiiraurik

„EXPRESS“

alustab oma korrapäraseid reise

Tallinna – Helsingi

vahel järgmise sõidukava järgi:

väljasõit Tallinnast:

igal esmasp. kell 3.15 homm.
„ keskn. kell 11.00 homm.
„ reedel kell 16.00 (4 p. l.)

väljasõit Helsingist:

igal teisip. kell 10.30 homm.
„ neljap. kell 10.30 homm.
„ laup. kell 17.15 (5.15 p. l.)

Esimene väljasõit Tallinnast
20. mail kell 11 hommikul.

Lähemaid teateid annavad ja sõidupil. müüvad

A. J. TRANKMANN & K°
Pikk 43. Tel. (20) 3-59 & (2) 16-89.

I-kl. naisterahva kingseppmeister
(eriteadlane omal alal)

A. Lavitzky

üle kolinud

Pikalt tänavalt 49
Kuninga tänavale 6—1.

Tellimiste vastuvõtmine daamide jalanõude peale.

Alex. Ed. Jürgens

(asut. 1851)

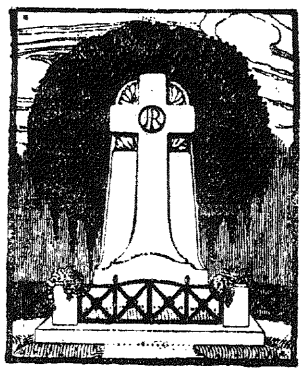

mehaaniline graaniidi ja marmori tööstus

Tallinnas,
Kaupmehe t. Nr. 7.

Igasugu liha- ja vorstisaadused.

Eriti aga **oma tööstussaaduseid:**

suitsusinke,

alates kaaluga 1 klg. Hinnad mõõdukad,

Lihakauplus „ODAV“

V. Kalamaja 20. Kõnetr. (20) 2-04.

S. Tsõpukov

S. Tartu mnt. 42. Kõnetraat 306-50.

Plekisepa ja katusekatmise tööstus

Alati laos igasugused **piimanõud, kööginõud, supelus-** ja **istevannid.**

Eriti **plekk-katuste katmine** j. m. plekk-katuse tööd.

Parandustööd.

Vorstitööstus A. Einas

Tallinnas, Kolleane tän. 7. Telefon 303-29.

Singid, suitsu ja keedu
vorstid, igasugused
praed

ja kõik teised lihasaadused suurimas valikus soodsamate hindadega.

J. ROOSILEHE TRÜKIKODA

TALLINNAS

VANA POSTI 8. TEL. (20)8-57

VALMISTAB
KAUBANDUSE ja TÖÖSTUSE
TRÜKITÖID.

J. Eek & J. Sirk

Dunkri 2.

Plekisepa- ja vase tööstus.

Plekkkatuste katmine ja vanade parandus

Töö kiire ja korralik.

ODAVASTI

ja suures valikus soovitan

kodumaa saadusist:

CHARMELAIN
hooaja uudis mantiiriie loomulikust siidist villaga.

CRÊPE DE CHINE
(loomulikust siidist, raskendamata)

Veloutin
Milanees
Mantiiriiet — villast siidiga
Atlasvoodririiet daamidele ja härradele
Atlasvaibariiet
Ripsvoodririiet
Portjääririiet
Mööbliriiet

SIIDIST:

kübarariiet
tweedriiet
dschémpeririiet
trikoriiet siidist ja puuvillast
vateliini

Palun igaüht **külastada minu äri,** tutvuneda minu **rikkaliku laoga, kauba kõrge headusega** ja **odavate hindadega**

E. LERENMANN

TALLINN, S. Karja 10

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Ainult 15—30 senti

iga päev kõrvale panna, ja Teie võite omandada **Eesti Omavalitsuste Kinnitusseltsi**

„OMA“

Elukinnituse poliisi

2000 krooni peale

Kinnitusmaksud alanevad **teisest** aastast peale.

Seltsi juhatus: **Tartus,** Riia t. 41, omas majas.
Peaagentuur: **Tallinn,** V. Karja t. 3.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Pagariäri Th. Jürgenson

Tallinn, Narva mnt. 55, kõnetr. 303-99.

Soovitab: peale kõige oma tööstuses valmistatud saaduste

eriretsepti järele valmistatud rukkileiba

kaaluga 1 klg.

Meie kaubatarvitajaile **ainuke mittekorduv**

juhus.

Vähese juuremaksu eest vahetame Teie vanamoelise raadioaparaadi **moodsa**

PHILIPS-vastuvõtja

vastu.

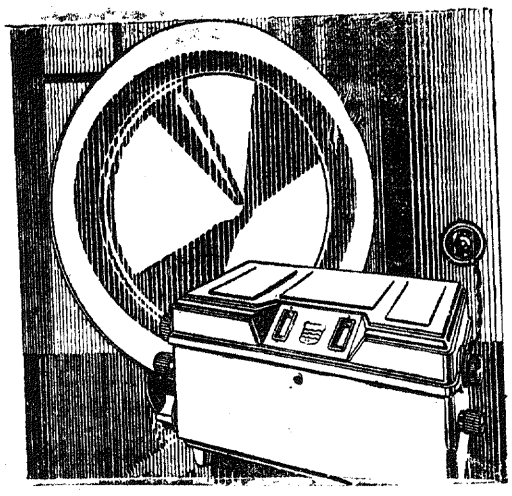

K/m. „AKORD“

Tallinn, Harju tänav 34. Tel. (2)29-05.

Suur valik
gramofone, plaate, nõelu, raadioaparaate ja ose.

Kohale jõudnud **heliplaadid uute Eesti paladega.**

Soodsad hinnad ja maksutingimused.

Ettevõtjatele ja põllumeestele

soovitab omast rikkalikust laost lõhkeaineid, nagu dünamiiti, ammonaali, amatoli, meleniiti (miini kollast) schneideriiti, lõhkekapsleid, süttenööri, elektrisütikuid jne.

Kapsi & Ko. osakond „Lõhkevõime“

Tallinn, Rüütli tän. 15. Tel. (2) 10-15.

J. Rubin O/Ü

Viru tänav 17 :: asutatud 1880.

Vanem ja tuntum firma pealinnas.

Hinnaga väljaspool võistlust ostate

kristalli, hõbe-, kuldasju, uure ja ehteid.

Georgette-sukki
à Kr. 2.25
soovitab uueltavatud äri
„Old-England“,
Pikk tän. 3. Tel. (2) 34-86.

O. PIRKOP'i

kaalude tööstus, Uus tän. 26
Telefon 27-23.

Igasugu kaalude parandus ja kordeseadmine.
Töö kiire ja korralik.

Odavamaid aknakardinaid

jälle kohale jõudnud, soovitab kõige suuremas valikus

pesuriidekaupl. J. PÜRN

Estonia teatri majas nr. 16.

Elektro-tehnika töökoda

Ed. Hansum

Viru t. 14. Kõnetr. (2)31-95.

Elektrimalgustuse- ja jõusisseseaded. Igasuguste elektrimasinate remonteerimine. Juhuslikult müüa mitmesuguseid masinaid.

Nahavabrik „LINDA" om. J. Susi

TALLINN, Suur Pärnu mnt. 78
kõnetr. (2)21-04

uue, viimase tehnika nõuete kohaselt sisseseatud. Vabrik valmistab igat sorti nahku, alates tallanahast kuni kõige peenema sordini, korralikult ja kõrges headuses.

Ladus alati suur valik kõigist nahasortidest. **Hinnad võistluseta.**

Üle terve riigi

sõidavad suurima rahuldustundega üle 20.000 sõitja

Neumann
National
Primus
Royal
Juno
Suhl ja teised

meie jalgratastel

Need on käigus kerged, ehituses tugevad, välimuses nägusad ja alati leidnud laialdase lugupidamise.

Soodsad maksutingimused.

KR. SAAR & Ko.

Tallinn, Estonia puiestee 27. **Tartu,** Raekoja tän. 2. **Rakvere,** Tallinna tän. 13.

Tähele panna. Tallinnas on äri üle viidud uutesse avaratesse ruumidesse, uude majja, vanade äriruumide kõrvale, kuhu meid lahkesti palume külastama tulla. Ostusunnita.

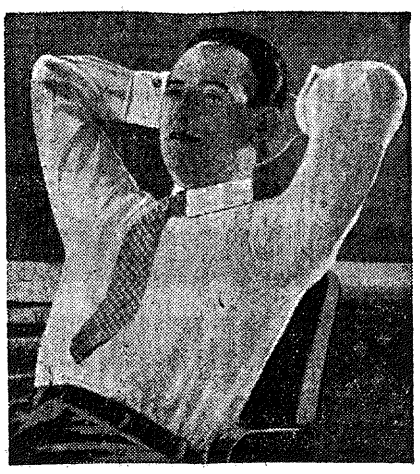

Ameerika pesumaja.

Keemiline puhastus.

Müürivahe 21. **Tehnika 1.**
Kõnetr. 205-91.

Pesumaja tarvitajaskonna soovil oleme avanud pesuvastuvõtmise koha Tehnika tänav 1.

Esimesejärgu töö. **Hinnad odavad.**

Lugupidamisega
omanik M. KRUPKIN.

Meie äri põhimõtte on
kõiki jalanõusid

töösaapast—ballikingani

valmistada maitsekalt ja hästi,

Meie parim reklaam on:

Hääd kaupa odavalt müüa.

Jalanõude äri K. Konsen.

Tartus, Riia tän. 18. **Telefon 12-85.**

Teadaanne.

Nüüdsest peale asub

F. Braschinsky & Pojad'e

pudukaupade ladu

Viru tän. 4,

passaashis (kangi all).

Hooajaks

kõige odavamini ostate kõiki feltfi

hauariste, ristiplaate, ristikive, hauakaste s.-pinke ja kõiki muid **hauakaunistusi**

J. Meldorfi puusärgiärist.
Tallinnas, W. Tartu mnt. 1.
Telefon 34-99.

Tähelepanu! **Eesti töö!**

Kõige elegantsemad ja vastupidavamad on daamide kingad

tallamärgiga

OW

Müügil igas parimas jalanõude kaupluses.

Kauba headuse eest täielik vastutus vabriku poolt.

Et meie mõdu tarvitamist ka kõige laiematele ostjate ringkondadele võimaldada, oleme alandanud oma

mõdu

hinda, alates esmasp., 18. skp. kahe krooni **(Kr. 2)** peale kasti eest (20 pooleliitrilist pudelit) — Kojusaatmine võib soovikorral ka poole kasti viisi sündida.

Saku õlletehas A.-S. **Tallinn,** Suur Kloostri 10/12. **Telefon** 17-48, 32-86. — — —

Viru 22.
K.-M.

„ERPE"

end. H. Pikarevitsch
Tallinn, Viru 22,
kõnetr. (2)18-54

Daamide ja härrade Valmisriideid

Suurim valik
Elegantne lõige
Mõõdukad hinnad.

Kõiki meilt ostetud riideid puhastakse ja pressitakse maksuta.

Viru 22.

Plekisepa töökoda **Aug. Aman**

Tallinn, Rüütli 4. **Kõnetraat 430-19.**

Igasugused plekk- ja vasetööd, **Kõiksugused parandused.**

Tellimiste peale kõigi tööde valmistamine etteantud joonistuste järgi.

Eriti: plekk katuste katmine j. m. plekk-katuse tööd.

Väga odavasti peent.

Rosenthali vabriku

portselani

Tallinna dekoreerimistööstusest

piima-
tomati-
kurgi-
redise-
heeringa-
vorsti-

} **kausse**

Th. Kaarmann
Raatuse tän. 10.

Ed. Rätsep'a

koloniaal- ja piimakauplused asuvad:

V. Kalamaja 26, kõnetr. (2)24-01
Kesk Kalamaja 8,
Oskari 38.

Kõrgeväärtuslikud toidualned

Mõõdukad hinnad.

Mineraalvete ja karastavate jookide töötus

H. Laos.

Tallinn, S. Tartu mnt. 13, Kõnetr. 304-46.

Soovitab
karastavaid jooke tuntud headuses.

Eriti **kapakalja** — **väljasõitvate seltside einelaudadele.**

Odav lõplik

väljamüük

Ärilõpetamise puhul müüakse Türgi diivaneid, kuschette, kabinett-mööbleid, mereerohumadratseid ja palju teisi mööbleid Tallinnas, Narwa mnt. 28, kõnetraat 311-35. 1. juunist asub minu poltsermööblitöötus Pühavaimu tän. 7.

Kõige austusega **A. Pilk.**

Eestimaa Trükikoja A.-S. (end. J. G. Grenfel), Tallinnas, Rataskaevu t. 10.